

Ikt. sz.: IUB/59-1/2016.

IUB-22/2016. sz. ülés
(IUB-75/2014-2018. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Igazságügyi bizottságának**
2016. november 21-én, hétfőn, 09 órakor
az Országház Nagy Imre tanácstermében
(főemelet 61.)
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Az ülés megnyitása, a határozatképesség megállapítása, a napirend elfogadása</i>	7
<i>Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró-jelölt meghallgatása</i>	11
<i>Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó bemutatkozása</i>	11
<i>Kérdések</i>	12
<i>Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó válasza</i>	13
<i>Hozzászólások</i>	15
<i>Határozathozatal</i>	17
<i>Dr. Horváth Attila alkotmánybíró-jelölt meghallgatása</i>	17
<i>Dr. Horváth Attila bemutatkozása</i>	17
<i>Kérdések</i>	18
<i>Dr. Horváth Attila válasza</i>	19
<i>Hozzászólások</i>	20
<i>Határozathozatal</i>	21
<i>Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró-jelölt meghallgatása</i>	21
<i>Dr. Schanda Balázs bemutatkozása</i>	21
<i>Kérdések</i>	23
<i>Dr. Schanda Balázs válasza</i>	24
<i>Hozzászólások</i>	26
<i>Határozathozatal</i>	27
<i>Dr. Szabó Marcel alkotmánybíró-jelölt meghallgatása</i>	27
<i>Dr. Szabó Marcel bemutatkozása</i>	27
<i>Kérdések</i>	28
<i>Dr. Szabó Marcel válasza</i>	29
<i>Hozzászólások</i>	31
<i>Határozathozatal</i>	32
<i>Az igazságügyi alkalmazottak szolgálati jogviszonyáról szóló 1997. évi LXVIII. törvény, valamint a legfőbb ügyész, az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló 2011. évi CLXIV. törvény módosításáról szóló T/12920. számú törvényjavaslat (Döntés képviselői önálló indítvány tárgysorozatba vételéről)</i>	32
<i>Határozathozatal</i>	32
<i>Az állambiztonsági múlt átláthatóvá tételéről, valamint az állampárti vezetők és a diktatúra állambiztonsága hivatásos állományának egyes közhivatalok viseléséből való kizárása</i>	

érdekében szükséges törvénymódosításról szóló T/12626. számú törvényjavaslat (Döntés képviselői önálló indítvány tárgysorozatba vételéről) **32**

Határozathozatal **33**

A befektetési szolgáltatók 1997. és 2015 közötti állami kapcsolatrendszerének, a befektetési szolgáltatók pénzügyi felügyelete hatékonyságának, a jogszabályi környezet hiányosságainak, valamint a befektetési szolgáltatóknál elhelyezett nemzeti vagyonnak a feltárására irányuló vizsgálóbizottság létrehozásáról szóló H/12707. számú határozati javaslat (Döntés képviselői önálló indítvány tárgysorozatba vételéről) **33**

Határozathozatal **34**

Egyebek **34**

Az ülés berekesztése **35**

Napirendi javaslat

1. Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó, alkotmánybíró-jelölt meghallgatása
(Az Alkotmánybíróság tagjait jelölő eseti bizottság 2016. november 17-ei, S/12970. számú javaslata alapján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 7. § (2) bekezdés szerinti eljárásban)
2. Dr. Horváth Attila, alkotmánybíró-jelölt meghallgatása
(Az Alkotmánybíróság tagjait jelölő eseti bizottság 2016. november 17-ei, S/12970. számú javaslata alapján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 7. § (2) bekezdés szerinti eljárásban)
3. Dr. Schanda Balázs, alkotmánybíró-jelölt meghallgatása
(Az Alkotmánybíróság tagjait jelölő eseti bizottság 2016. november 17-ei, S/12970. számú javaslata alapján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 7. § (2) bekezdés szerinti eljárásban)
4. Dr. Szabó Marcel, alkotmánybíró-jelölt meghallgatása
(Az Alkotmánybíróság tagjait jelölő eseti bizottság 2016. november 17-ei, S/12970. számú javaslata alapján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 7. § (2) bekezdés szerinti eljárásban)
5. Döntés képviselői önálló indítvány tárgysorozatba vételéről:
  - a) Az igazságügyi alkalmazottak szolgálati jogviszonyáról szóló 1997. évi LXVIII. törvény, valamint a legfőbb ügyész, az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló 2011. évi CLXIV. törvény módosításáról szóló törvényjavaslat (T/12920. szám)
(Dr. Völner Pál (Fidesz) képviselő önálló indítványa)
  - b) A természetes személyek adósságrendezéséről szóló 2015. évi CV. törvénynek az adósságcsapdába került családok hatékonyabb megsegítéséhez szükséges módosításáról szóló törvényjavaslat (T/12588. szám)
(Schmuck Erzsébet (LMP) képviselő önálló indítványa)
  - c) Az állambiztonsági múlt átláthatóvá tételéről, valamint az állampárti vezetők és a diktatúra állambiztonsága hivatásos állományának egyes közhivatalok viseléséből való kizárása érdekében szükséges törvénymódosításokról szóló törvényjavaslat (T/12626. szám)
(Dr. Hadházy Ákos, Schmuck Erzsébet, Dr. Szél Bernadett, Ikotity István és Sallai R. Benedek (LMP) képviselők önálló indítványa)
  - d) A befektetési szolgáltatók 1997 és 2015 közötti állami kapcsolatrendszerének, a befektetési szolgáltatók pénzügyi felügyelete hatékonyságának, a jogszabályi környezet hiányosságainak, valamint a befektetési szolgáltatóknál elhelyezett nemzeti vagyonnak a feltárására irányuló vizsgálóbizottság létrehozásáról szóló határozati javaslat (H/12707. szám)
(Schmuck Erzsébet, Dr. Hadházy Ákos, Dr. Szél Bernadett, Ikotity István, Sallai R. Benedek (LMP), Mirkóczki Ádám, Farkas Gergely, Egyed Zsolt, Dr. Apáti István, Dr. Lukács László György, Kepli Lajos, Magyar Zoltán, Bana Tibor, Szilágyi György, Z. Kárpát Dániel, Dr. Gyüre Csaba, Vágó Sebestyén, Sneider Tamás, Dúró Dóra, Gyöngyösi Márton, Vona Gábor, Volner János, Dr.

Staudt Gábor, Pintér Tamás, Ander Balázs, Kulcsár Gergely, Szávay István (Jobbik), Dr. Szakács László, Tóth Csaba, Dr. Varga László, Dr. Bárándy Gergely, Heringes Anita, Demeter Márta, Dr. Harangozó Tamás, Harangozó Gábor István, Korózs Lajos, Kunhalmi Ágnes, Dr. Hiller István, Tóbiás József, Tukacs István, Teleki László, Szabó Sándor, Dr. Molnár Zsolt (MSZP) és 12 képviselőtársa önálló indítványa)

6. Egyebek

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: Dr. Rubovszky György (KDNP), a bizottság elnöke

Dr. Vas Imre (Fidesz), a bizottság alelnöke
Dr. Vitányi István (Fidesz), a bizottság alelnöke
Dr. Staudt Gábor (Jobbik), a bizottság alelnöke
Dr. Répássy Róbert (Fidesz)
Varga József (Fidesz)
Vigh László (Fidesz)
Apáti István (Jobbik)
Kész Zoltán (független)

Helyettesítési megbízást adott_

Dr. Budai Gyula (Fidesz) dr. Vas Imrének (Fidesz)
Demeter Zoltán (Fidesz) dr. Répássy Róbertnek (Fidesz)

A bizottság titkársága részéről

Kubovicsné dr. Borbély Anett, a bizottság főtanácsadója
Dr. Nagy Zoltán, a bizottság tanácsadója

Meghívottak

Hozzászólók

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró-jelölt
Dr. Horváth Attila alkotmánybíró-jelölt
Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró-jelölt
Dr. Szabó Marcel alkotmánybíró-jelölt
Dr. Hadházy Ákos (LMP) országgyűlési képviselő
Dr. Völner Pál (Fidesz) országgyűlési képviselő

(Az ülés kezdetének időpontja: 09 óra)

Az ülés megnyitása, a határozatképeség megállapítása, a napirend elfogadása

DR. RUBOVSZKY GYÖRGY (KDNP), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Tisztelt Bizottság! Figyelmet kérek! Tisztelettel köszöntöm a bizottság megjelent tagjait, a munkatársakat, mindenkit, aki a munkánkat figyelemmel kíséri.

Szeretném elmondani, hogy rendelkezésemre áll Budai Gyula alelnök úr megbízása Vas Imre alelnök úr számára, tehát ő helyettesíti, illetve Demeter Zoltán képviselőt dr. Répássy Róbert képviselő úr helyettesíti. *(Dr. Vitányi István megérkezik.)* Ezzel a bizottság határozatképes.

Az első kérdés a napirend. A napirenddel kapcsolatban kaptam Schmuck Erzsébet frakcióvezető asszonytól egy beadványt, amelyben azt kéri, hogy a T/12588. számú törvényjavaslatot, amelynek ő az előterjesztője, egyéb elfoglaltságára figyelemmel vegyük le napirendről. Ezzel az ügyintézési határidőnk 30 nappal meghosszabbodik, ami emberi számítás szerint februárt fog jelenteni most már. Ez az egyik módosítás. A másik módosítás pedig dr. Staudt Gábor alelnök úr kezdeményezése, hogy az általuk benyújtott 12895. számú törvényjavaslat, amely Magyarország Alaptörvényének hetedik módosításáról szól, kerüljön az ülés napirendjére. Először a napirend-módosításról nyitom meg a vitát. Kíván-e valaki hozzászólni? *(Dr. Staudt Gábor jelentkezik.)* Staudt Gábor alelnök úrnak adok szót.

DR. STAUDT GÁBOR (Jobbik), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen, elnök úr. Azt kell gondolnom, hogy csak technikai hiba folytán nem került kiküldésre az, hogy ezzel a napirenddel, az Alaptörvény-módosítással a bizottság foglalkozni akar.

Úgy gondoljuk, hogy a Fidesz ezt támogatni fogja, ha már olyan sürgős volt, hogy mielőbb szavazzunk erről az Alaptörvény-módosításról, pedig nem volt tökéletes a Fidesz által beterjesztett javaslat. Az ugyanis pont a terroristakötvényeket hagyta ki. Mi ugyanezt a javaslatot egy mondattal egészítettük ki, ami az ellenszolgáltatásért mindenféle betelepítést, letelepítést és mindenféle ellenszolgáltatásért vásárolt jogosultságot kizárna. Úgy gondolom, hogy mindannyiunknak és legfőképpen a Fidesznek lenne a legsürgősebb, hogy ezen a mai bizottsági ülésen ezt tárgyaljuk. Ráadásul, ha jól hallottam, egy napirendi ponttal kevesebb lesz, hiszen Schmuck Erzsébet kérte a sajátjának a levételét, tehát még időkorlátok sem lehetnek. Azt kell gondolnom, a Fidesz-KDNP mindenképpen támogatni fogja ezt a javaslatot, lévén, hogy különben az egész, amit az előző Alaptörvény-szavazásnál hallhattunk tőlük, csupán hazugság lenne. Ha most viszont mindent megtennének, hogy ezt ne vegyék napirendre, ez kettőt jelent: vagy nem volt fontos önöknek az Alaptörvény-módosítás, vagy fontos volt, de a terroristakötvények és a haveri biznissz ennél jóval fontosabb. Most is dönthetnek erről. Kérem a szavazatukat! Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Vas Imre alelnök úrnak adok szót.

DR. VAS IMRE (Fidesz), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen. Értem én, hogy a Jobbiknak lelkiismeret-furdalása van amiatt, hogy ezt az Alaptörvény-módosítást *(Dr. Staudt Gábor: Nincs!)* nem szavazta meg. Sajnálatos módon a szakmaiságuk olyan magas szinten van, hogy azt az egy bekezdést, amit hozzátettek, azt sem sikerült úgy megfogalmazni, hogy az a frakcióvezetőjük által megjelölt célt szolgálja, úgyhogy azt javaslom, hogy ne vegyék napirendre. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Apáti István képviselő úrnak adok szót.

APÁTI ISTVÁN (Jobbik): Köszönöm szépen. Vas Imre rendkívül magasröptű, szakmaisággal alaposan megtöltött felszólalása után én is hadd mondjak néhány gondolatot.

Tisztelt hölgyeim és uraim, ez itt nem a szabadnapos óvoda, hanem az Igazságügyi bizottság hivatalos ülése és egyébként a magyar Országgyűlés. Félre kell tenni a sértődöttséget és duzzogást amiatt, hogy közel hat és fél év után valami nem úgy sikerült, mint ahogy a kedves vezető akarta, ez nem azt jelenti, hogy ezt az ügyet akkor véglegesen le kell venni a napirendről. Ráadásul az önök számára az elmúlt másfél évben a legfontosabb téma ez volt. Ettől volt hangos a kormánypárti média, ez volt a politikájuk fő irányvonala. Gyakorlatilag ezt lehetne egyébként méltóképpen lezárni egy minden szempontból bombabiztos Alaptörvény-módosítással. Tehát az óvadás sértődöttséget, duzzogást és a mondva csinált ürügyek, a teljesen szakmaiatlan ellenérvek hangoztatását tegyék félre. Másrészt azt szeretném... *(Dr. Vas Imre: A javaslatuk szakmaiatlan!)* Arra visszatérhetnék, Vas Imre képviselő úr, hogy az önök által istenként tisztelt Orbán Viktor által benyújtott javaslatban hány olyan szakmai hiba volt, amelyet aztán az ötpárti egyeztetések során kellett kijavítani. Ebbe most ne menjünk bele, mert nem ez a napirend-kiegészítés legfőbb indoklása, egyébként így történt.

A lényeg az, hogy mindenki értse az itt lévők közül: szóról szóra megegyezik ez a javaslat azzal, amit egyrészt Orbán Viktor benyújtott, másrészt ami az ötpárti egyeztetéseken egy végleges, kiforrott változattá vált. Egyetlen egy mondatnál egészül ki ez a verzió, amelyet egyébként, megint mondom, önök is támogattak, a zárószavazás előtt 155 szavazatnyi támogatást kapott, plusz ez az egyetlen egy bekezdés a bővítés, kiegészítés, amely gyakorlatilag kizárja a letelepedési kötvények bármilyen néven vagy jogcímen történő forgalmazását. Ez azt jelentené, hogy ki kell vezetni ezeket a kötvényeket, tehát az ezt megalapozó törvényeket és más jogszabályokat hatályon kívül kell helyezni, másrészt pedig az is lehetetlenné válik, hogy akár jövő év elején, vagy bármikor a közelebbi, vagy távolabbi jövőben ezt visszahozzák. Tehát szóról szóra megegyezik az önök által elfogadott javaslattal, ez az egy mondat kiegészítés kerül hozzáfűzésre.

Az a kérdés, hogy az elmúlt két hétben, vagy inkább 13 napban, november 8-a óta mi változott. Ha önök ezt nem tartják olyan fontosnak, mint ahogy azt másfél évig folyamatosan hangoztatták, akkor egyértelmű, hogy önök számára ez is ugyanolyan hazug, hamis politikai termék, mint a polgári Magyarország nevű politikai termék és igazából nem nemzeti ügyként, hanem pártügyként kezelték, és nem nemzeti érdeknek, hanem pártérdeknek tekintik. Úgy gondoljuk, hogy sem az európai, sem a migrációval kapcsolatos szélesebb világpolitikai helyzet nem változott érdemben az elmúlt két hétben, tehát igenis ennek továbbra is van aktualitása. Egyébként pont önök, illetve a vezetőik mondták azt, hogy a decemberi EU-csúcs előtt nagyon fontos lenne, hogy az Alaptörvény-módosítást megszavazza az Országgyűlés, tehát meglegyen hozzá a szükséges kétharmados többség.

Itt a kiváló alkalom arra, hogy átmenjen az elsődleges szűrőn, tárgysorozatba tudjuk venni és még a decemberi EU-csúcs előtt Magyarország tárgyalási pozícióit jelentősen erősíteni tudja. Igazából sokszorosan ellentmondásba keverednek, megmagyarázhatatlan és feloldhatatlan ellentmondásokba akkor, ha gyakorlatilag 98 százalékban, hogy stílszerű legyek, 98 százalékban az önök által is elfogadott javaslatot most valamilyen rejtélyes okból, sértődöttségből, duzzogásból, óvadás hozzáállásból nem támogatják. Úgyhogy nagyon szépen kérem önöket, gondolják át az álláspontjukat és ezzel egészítsük ki a napirendet. Nagyon sok vitát nem kell már

ezzel kapcsolatban lefolytatni és utána tudunk dönteni a tárgysorozatba vételről is. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Vitányi István alelnök úrnak adok szót.

DR. VITÁNYI ISTVÁN (Fidesz), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen. Tisztelt Bizottság! Ha folytatni akarom, amit Apáti képviselőtársam előadott, hogy ez itt egy óvoda, akkor ő itt az óvó néni (*Dr. Vas Imre: Bácsi!*) és állandóan humorba öltött kioktató beszédet tart itt a (*Dr. Staudt Gábor: Ti meg a gyerekek, és ez kellemetlenebb!*) kormánypárti képviselők részére. Úgy gondolom, hogy jól hangzik, amit elmond, csak éppen nem igaz. Volt egy lehetőség arra, hogy valóban bizonyítsa a Jobbik azt, hogy a nemzeti oldalon áll, hogy fontosnak tartja a nemzeti kérdéseket. Akkor meg kellett volna szavazni az Alaptörvény módosítását. Egy gazdasági törvényt, amihez kötötte a képviselő úr a szavazatukat, nem lehet egyik napról a másikra eltörölni. A jogszabályalkotásnak menete van, azt ki kell vezetni a rendszerből. (*Apáti István: Az üzletnek is van egy menete!*)

Úgyhogy bármilyen szóvirágosan, cirádásan is beszél, kedves képviselőtársam, itt arról van szó, hogy ha egy jó javaslatot előterjesztünk, a Jobbik mindig valamihez köti, valamit hozzátesz. Azt gondolom, hogy egyszerű a helyzet. Volt egy szöveg, amit elfogadott, a parlamentben is egy igen szavazattal el lehetett volna fogadni. Úgy gondolom, hogy akkor valóban bizonyíthatta volna a Jobbik, hogy melyik oldalon áll. Úgy gondolom, ezzel inkább az ellenkezőjét bizonyította, mint amit elmond, és ez nem először fordul már elő. Mást csinálunk meg mást mondunk. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Staudt Gábor alelnök úrnak adok szót.

DR. STAUDT GÁBOR (Jobbik), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen. Egészen biztos vagyok benne, hogy nem vezették volna ki a terroristakötvényeket, ha ezt akkor megszavazzuk és biztosak vagyunk benne, hogy a javaslat, ami itt van, ami mindenféle betelepítést kizár, az ellenszolgáltatásért való betelepítést, letelepítést is, ez a jó javaslat. Természetesen nem szeretném hosszan rabolni az idejüket, de azt gondolom, erre a javaslatra igent kell mondani, hogy a Ház elé kerülhessen. Utána majd lehet a részletekről beszélni, utána emelkedhetünk Vas Imre-i magaslatokba és a vesszőkről, meg a pontokról vitatkozhatunk, a lényeg, hogy az ellenszolgáltatást zárjuk ki ebből a történetből, és most önök eldönthetik, hogy a pénz vagy a haza. Ez ilyen egyszerű!

ELNÖK: Tisztelt Bizottság! (*Apáti István: Két mondat még!*) Szeretnék valamit leszögezni. Nem a javaslat tárgysorozatba vétele a téma, hanem az, hogy napirendre vegyük-e (*Apáti István: Előselejtező jön!*) azt a törvényjavaslatot, ami még nincs egy hete, hogy elő van terjesztve. Úgyhogy ne azt mondjuk, hogy erre így kell mondani, úgy kell mondani, az egy érdemi döntés lesz, most azonban egy eljárásjogi kérdésen vitatkozunk, pontosan arról, hogy a mai ülés napirendjére felkerüljön-e vagy sem. Szeretném, ha ebben a témakörben maradna a további vita. Apáti István képviselő úrnak adok szót.

APÁTI ISTVÁN (Jobbik): Köszönöm a szót, elnök úr. Hogy mi indokolja azt, hogy körülbelül egy hete adtuk be és máris ennyire gyorsan napirendre kellene venni? (*Dr. Vas Imre: Két hete szavaztátok le!*) Az a helyzet, hogy körülbelül három-négy hete pörgették fel az üzletet, tehát gyakorlatilag minél később vesszük napirendre és minél később döntünk erről, minél később kerül be a parlament elé, annál több

terroristakötvényt tudnak vásárolni például Erbilben, Irakban, az Iszlám Állam egyik fellegvárában, ahol az Iszlám Állam több vezetője fejenként több millió dollárral lelépett, kedves képviselőtársaim. Ezt nem a Jobbik találta ki, ezek a tények. Tehát alapvető létkérdés és nemzeti érdek, nemcsak az EU-csúcs előtt, hanem azért, hogy minél hamarabb napirendre vegyük és meg tudjuk ezt szavazni, hogy minél kevesebbet tudjanak eladni ezekből a kötvényekből.

Álljon itt még egy összehasonlító adat. A Brüsszel által első körben előírt létszám körülbelül 1300 illegális bevándorló betelepítéséről szól. Nos, a terroristakötvények segítségével eddig körülbelül 3900 illegális bevándorló érkezett vagy érkezhét Magyarországra családtagokkal együtt. Tessék megnézni, BM-adatok is vannak ebben, ez körülbelül 18 ezer ember! Tehát a Brüsszel által első körben meghatározott mértéknek körülbelül tizennégyszereséről beszélünk, tisztelt képviselőtársaim. Ez a tizennégyszeres szám, valamint az a nagyon fontos tényező, hogy felpörgették az üzletmenetet és gyakorlatilag még több ezer vagy akár tízezernyi kötvényt is eladhatnak ilyen rövid idő alatt, az igencsak alátámasztja a napirendre vétel szükségességét.

Értem én, hogy ehhez néhány embernek, képviselőnek érdeke fűződik. Nem önöknek, mert önök megint azt a zsákmányt védik, amiből soha egy forintot nem fognak látni. Ezért sem értem önöket: önök meg akarnak felelni Rogán Antalnak? És Rogán Antal megfelel önöknek? A becsületes, tisztességes képviselőik munkáját lenullázza egyébként ez az egész letelepedésikötvény-história. Önöknek lenne a legalapvetőbb érdeke, hogy ennek is pontot tegyenek a végére, kivezessék és immáron Alaptörvényben foglalt garanciája legyen annak, hogy ne is tudják visszahozni. Na, ezért is kell minél gyorsabban napirendre venni egy napirend-kiegészítéssel.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm, különösen a kioktatási részt.

Tisztelt Bizottság! *(Apáti István: Elnézést, hogy nem fideszes képviselő vagyok!)* Ha nincs több hozzászóló... *(Apáti István: Bocsánat, hogy nem fideszes vagyok! – Dr. Vitányi István: Hál' istennek! - Dr. Répássy Róbert: Szavazzunk!)* Kis türelmet kérek! Nagyon szépen kérem a képviselő urakat, hogy szíveskedjenek abbahagyni!

Tisztelt Bizottság! Határozatot kell hoznunk a napirend témakörében. Az első szavazást Schmuck Erzsébet frakcióvezető asszony indítványa tekintetében kell megtenni, hogy levesszük-e a napirendről az általa kért törvényjavaslatot. Aki a kérést támogatja, kérem, szavazzon! *(Szavazás.)* Megállapítom, hogy a bizottság egyhangúlag úgy döntött, hogy leveszi napirendről.

A második Staudt Gábor képviselő úr indítványa, amelyben azt indítványozza, hogy a T/12895. számú Alaptörvény-módosítási javaslat kerüljön fel a mai ülés napirendjére. Aki ezt támogatja, kérem, kézfelemeléssel szavazzon! *(Szavazás.)* Megállapítom, hogy 3 igen szavazat. Ki van ellene? *(Szavazás. – Dr. Staudt Gábor: Ott a haza, ahol a haszon! – Dr. Vitányi István: És a ti hasznatok!)* Nyolc nem szavazat. Ki tartózkodott? *(Senki sem jelentkezik.)* Ilyen nem volt.

Tisztelt Bizottság! Most már csak az így módosított, írásban előterjesztett napirendről kell döntenünk. Aki az előterjesztett és módosított napirendet támogatja, kérem, kézfelemeléssel szavazzon! *(Szavazás. – Vigh László és dr. Staudt Gábor beszélgetnek.)* Nyolc igen szavazat. Staudt Gábor alelnök urat kérem, hogy szíveskedjen abbahagyni a közbekiabálást *(Dr. Staudt Gábor: Vigh László provokált!)*, mert meg fogom vonni a szót, alelnök úr, ha megismétli! Egyszerűen... *(Apáti István: Mert sunyin provokálnak!)* Apáti képviselő úrnak is csak ugyanezt tudom mondani! *(Apáti István: Köszönöm!)* Ismételt közbeszólásra megvonom a szót!

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró-jelölt meghallgatása

Tisztelt Bizottság! Elfogadtuk a napirendet. Az első napirendi pontban egymást követően meghallgatnánk az írásban előterjesztett napirendi javaslat szerint az alkotmánybírákat jelölő eseti bizottság négy jelöltjét. Tisztelettel köszöntöm elsőként dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó kúriai bíró asszonyt. Ő az, aki névsor szerint is előre kerül, meg az udvariassági szempontok alapulvételével is. Tisztelettel kérdezem, hogy az előterjesztett életrajzán kívül kíván-e valamit elmondani a bizottságnak.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó bemutatkozása

DR. HÖRCHERNÉ DR. MAROSI ILDIKÓ alkotmánybíró-jelölt: Köszönöm a szót. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Képviselő Urak! Hölgyeim és Uraim! Tisztelt Bizottság! Köszönöm a lehetőséget, hogy szót kaptam és a bizottság előtt alkotmánybíró-jelöltként szólhatok. Az életrajzomat nyilván ismerik, azt is látják, hogy elég egyértelmű a karrierem. 1987. augusztus 1-jével léptem be a bírósági közegbe, '91-ben neveztek ki bírónak, én bíró vagyok. Akárhányszor elhagytam a bírói pulpitust, azt mindig azért tettem, hogy oda visszatérve, még jobban, még felkészültebben tudjam ezt a bírói hivatást, ezt a bírói munkát végezni.

A bírói ethoszt, a bírói etikát a nyolcvanas évek végétől kezdve a kilencvenes évek elején önök számára névtelen elsőfokú bíróktól tanultam, ezért a mai napig hálás vagyok nekik. Nem mondok neveket, mert tényleg sok van, sok elsőfokú kollégám, kolléganóm, akiktől tudtam tanulni ezt a bizonyos bírói etikát, bírói ethoszt. Félek, hogy kimaradna valaki, ha elkezdeném sorolni a neveket. A bírói jogértelmezést paradox módon munkahelyváltással tanultam meg, illetve szereztem tapasztalatokat jogértelmezési kérdésekben. Ez az Igazságügyi Minisztériumban zajlott, ahova beosztott bíróként kerültem, ott folytattam jogi előkészítő tevékenységet. A másik ilyen nagyon jó iskola bírói jogértelmezésből az Alkotmánybíróság volt, ahol szintén eltöltöttem öt évet. Végül a harmadik kérdés, hogy mi a jog, mire való a jog és mire nem való. Ezt pedig a bírói pulpituson sikerült megtapasztalnom két alkalommal, részben az egykori Fővárosi Bíróságon közigazgatási bíróként, másrészt pedig az elmúlt öt évben a Kúrián közigazgatási bíróként, ahol arra az úttörő feladatra vállalkoztam, illetve rendelték minket, a tanácsunkat, hogy a végrehajtói jellegű önkormányzati normák törvényességi felülvizsgálatát, ezt a fajta tevékenységet, amit eddig egy rendszerváltáskori kompromisszum eredményeként az Alkotmánybíróság végzett, azt végre oda tegyünk, ahova való, a közigazgatási bírói peres eljárások közé. Abban reménykedem, hogy az elmúlt öt évben ezt sikerült megvalósítani, megtenni. Tehát a bírói etikát, a bírói ethoszt, a bírói jogértelmezést és azt, hogy mire való a jog, ezt a három kérdést, úgy gondolom, ez alatt a közel 30 év alatt, mióta a pályán vagyok, sikerült abszolválnom.

Alapvetően befolyásolták a világlátásomat, a szemléletmódomat a 2000-2001-ben a francia elitképző iskolában végzett tanulmányaim, ez tanulmányút volt - mondjuk így -, az Ecole Nationale d'Administration, ahol eltöltöttem egy évet. Ennek a kapcsán, e képzés adta lehetőségként jutottam el nagy francia intézményekbe, mint például a francia parlamentbe, itt is végeztem gyakorlatot, vagy a Conseil d'État, ami a közigazgatási legfelsőbb bíróság Franciaországban. De alkalmam nyílt a francia Semmitőszéken, a Cour de cassationnál is gyakorlatot végezni. Ebben az évben az év első felét viszont sikerült a luxemburgi bíróságon eltöltenem. Ezt a több mint négy hónapot, amit a luxemburgi bíróságon voltam, munkavégzéssel töltöttem. Ide vezetem vissza, erre a bizonyos francia tapasztalatra.

Amit még mindenképpen szeretnék elmondani, mielőtt átadom magam az önök kérdéseinek, az az, hogy az Alaptörvény hatálybalépésével az Alkotmánybíróság

hatáskörei alapvetően megváltoztak. Tehát a szuverén átállította az Alkotmánybíróság vágányait alapvetően a konkrét absztrakt normakontrollról a bírói döntésekre az alkotmányjogi panasz intézményének bevezetésével. A magam részéről úgy látom kúriai bíróként, erre volt öt évem tapasztalni, hogy szükség van egyfajta dialógusra a két fő bíróság, vagyis a Kúria és az Alkotmánybíróság között, egy olyan fajta dialógusra, amit egyébként Bruno Geneovis vezetett be a francia jogi köztudatba tudományos megközelítésben. Ő a francia közigazgatási bírászkodás és a luxemburgi bíróság viszonylatában dolgozta ki ezt a koncepciót. Azt gondolom, hogy ez adaptálható megfelelő sajátosságok figyelembevételével a magyar viszonyokra is. Tehát egy kitérni készülő konfliktust érzékelek én pillanatnyilag az általános hatáskörű bíróságok, ezen belül a Kúria, valamint az Alkotmánybíróság között, amelynek a megoldása tulajdonképpen ennek a dialógusnak az alkalmazása a két fő bíróság között.

Mit értek ez alatt? Azt, hogy ismerem elég jól az Alkotmánybíróság elmúlt közel öt évben meghozott megsemmisítő döntéseit, mivel annak a kijelölt bírói tanácsnak voltam a tagja, aki a polgári perrendtartás XXIV. fejezete szerinti végzéseket hozta. Döntöttünk abban a kérdésben, hogy egy alkotmánybírósági megsemmisítő döntés után hogyan, a bírósági hierarchia mely szintjén milyen környezetben kell folytatni és megoldani a jogvitát. Tehát szükségképpen vizsgáltam, értelmeztem minden megsemmisítő alkotmánybírósági döntést. Ebbeli tapasztalatom mondatja velem azt, hogy a dialógus lényege abban kell hogy álljon, hogy nem megtanítani kell a bírókat a törvényességre, mert a bírók tudják, mi a törvényesség, ami viszont kimaradhat néha, az az alkotmányossági szempont, következésképp az Alkotmánybíróságnak szempontokat kell adni és utána meg kell hagyni a mérlegelés jogát az általános hatáskörű bíróknak. Mert a mérlegelés nemcsak a bírói függetlenségnek egy alapvető aspektusa, hanem ez lenne az a módszer, ez lenne a dialógus lényege, ami a konfliktust kezelni tudná és tulajdonképpen meg is tudná előzni.

Ez lenne az én feladatom vagy ezzel az elkötelezettséggel folytatnám az alkotmánybírói tevékenységet, amennyiben a parlament bizalmából oda jutnék. Köszönöm szépen, ennyit kívántam elmondani. Amennyiben van kérdés és tudok, akkor szívesen válaszolok.

Kérdések

ELNÖK: Köszönöm szépen. Szokásunkhoz híven azt indítványozom, hogy először kérdéseket tegyünk fel a jelölt asszonynak és a kérdések megválaszolását követően lehet majd véleményt nyilvánítani. Répássy Róbert képviselő úrnak adok szót.

DR. RÉPÁSSY RÓBERT (Fidesz): Köszönöm a szót. Tisztelt Bizottság! Tisztelt Bírónő! A kérdésem pontosan arra irányul, amit ön is bemutatott, a Kúria önkormányzati tanácsának a tevékenységére és még egy dologra. Azért teszem fel ezeket a kérdéseket, mert a Kúria elnökének beszámolóját nem régiben, talán épp a múlt bizottsági ülésen tárgyalta a bizottságunk és abban két olyan adat, esemény van, amelyről az ön véleményét szeretném kérdezni. Nyilvánvalóan nem a konkrét döntésekről, hanem - mondjuk úgy - az általános tendenciákról szeretném az ön véleményét kérni.

Az egyik eset az volt, amikor a Kúria önkormányzati tanácsa maga is az Alkotmánybírósághoz fordult egy olyan ügyben, amelyben úgy ítélte meg, hogy az általa alkalmazandó törvény alaptörvény-ellenes. Az Alkotmánybíróság azonban úgy döntött, hogy nem alaptörvény-ellenes és utána az önkormányzati tanácsnak

alkalmaznia kellett azt a jogszabályt, amelyről előzetesen az volt a véleménye, hogy alkotmányellenes. Azt szeretném kérdezni, hogy ezzel az egész eljárással kapcsolatban mi a benyomása. Elég érdekes volt, amit az előbb mondott, hogy egy kitörni készülő konfliktus van a Kúria és az Alkotmánybíróság között. Nem biztos, hogy erre az esetre gondolt (*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó: Nem.*), de kíváncsi vagyok a véleményére, hogy egyáltalán helyes eljárás-e, hogy az önkormányzati tanácsnak van ilyen lehetősége, hogy lényegében azt a mércét - mert ő egy mércéhez méri a jogszabályokat, a jogszabályok normakontrollját végzi -, amihez méri a jogszabályokat, azt ítélte meg, legalábbis egy ponton alkotmányellenesnek. Ez egy érdekes szituáció.

A másik kérdésem pedig összefügg a valódi alkotmányjogi panasszal, tehát a bírói döntések elleni alkotmányjogi panasszal. Mert a Kúria elnökének beszámolójából az is kiderült, hogy a bírák az elmúlt években, 2015-ben is egyre nagyobb számban fordulnak az Alkotmánybírósághoz felfüggesztve az előttük folyamatban lévő eljárást és kérve az Alkotmánybíróság döntését. Azt szeretném kérdezni, mi az ön benyomása, ez összefüggésben áll-e azzal, hogy bevezette az alkotmányozó a valódi alkotmányjogi panaszt, tehát azt, hogy a bírói döntések is megtámadhatók az Alkotmánybíróságon. Ez kvázi ösztönözte a bírókat arra, hogy ők is az Alkotmánybírósághoz forduljanak és vegyék igénybe az Alkotmánybíróságot, vagy ezek nem összefüggő dolgok? Mire vezethető vissza az, hogy a bírák többször fordulnak az Alkotmánybírósághoz, mint a korábbi gyakorlat szerint? Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Hadházy Ákos úrnak adok szót.

DR. HADHÁZY ÁKOS (LMP): Köszönöm szépen. Tudom, nem biztos, hogy normál esetben helyes kérdezni a bírónőt, egy meghozott ítéletéről. Most ön talán egy átmeneti állapotban van a nagy közjogi méltóság és a másik méltóság között, mégis ezt meg szeretném kérdezni. Nem biztos, hogy egyszerű. Hozott ön nem régen egy ítéletet, a TV2 televízió műsorát marasztalta el abban, hogy gyakorlatilag társadalmi célú hirdetés...

ELNÖK: Képviselő úr, elnézést kérek! Konkrét ügyet nem lehet megkérdezni! Az a kérésem, hogy tessék szíves lenni elvi síkra terelni az ügyet! Itt nem arról van szó, hogy a kúriai bíróság bíraskodását felülbíráljuk, hanem arról, hogy a jelölt asszony megfelel-e az alkotmánybírói tisztségnek vagy sem! Jó?

DR. HADHÁZY ÁKOS (LMP): Köszönöm szépen. Akkor elvi síkon kérdezem, hogy mi a bírónő véleménye arról, ha egy társadalmi célú hirdetésnek mondott hirdetésről egy bíró kimondja, hogy politikai hirdetés volt valójában és aztán ezt az Alkotmánybíróság megváltoztatja. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Kérdezem, van-e még kérdező. (*Senki sem jelentkezik.*) Kérdezőt nem látok, megadom a szót a válaszára. Tessék parancsolni!

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó válasza

DR. HÖRCHERNÉ DR. MAROSI ILDIKÓ alkotmánybíró-jelölt: Köszönöm szépen. Először Répássy képviselő úr kérdésére próbálnék válaszolni. Igen, ez egy nagyon érdekes helyzet, amikor a normakontroll tanács függeszti fel az előtte folyamatban lévő per tárgyalását és fordul az Alkotmánybírósághoz. De talán azzal kezdeném, hogy az Alaptörvény a 25. cikkben, az Állam című részben bírókról beszél.

És azt mondja, hogy igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el az általános hatáskörű bíróságok, majd felsorolja, hogy mik az igazságszolgáltatási tevékenységek, például a normakontroll-eljárás is az. Mi pontosan arra tettünk kísérletet, hogy végre a normakontroll-tevékenység, ami végrehajtó jellegű normákra vonatkozik és azzal kapcsolatos, közigazgatási bírósági eljárássá váljon a maga egészében. Tehát függetlenül attól, hogy nem egy konkrét jogvita, nem az állam és valamilyen személy vitatkozik egymással, függetlenül ettől a végrehajtó jellegű norma felülvizsgálata is ugyanazt az objektív jogvédelmet valósítja meg, mint amikor a természetes személy, az ember, vagy valamilyen jogi személy az állam egy meghatározott határozatának a felülvizsgálatát, törvényességét kérdezi. Tehát mindkét eljárás törvényességi eljárás.

A mi normakontroll-eljárásunk referenciapontja a törvény. Az Alaptörvény meg azt mondja, illetve az Abtv. most már konkrét, törvényi szintű szabályként, hogy a bíró a törvénynek van alárendelve, mégpedig az alkotmányos törvénynek van alárendelve, ahogy azt a 35/2011-es AB határozat ki is mondta explicit módon. Tehát nekem az alkotmányos törvény a referenciapontom. Ha kétségeim vannak a tekintetben, hogy a törvény, mint referenciapont alkotmányos-e, akkor bíróként, közigazgatási bíróként igenis van lehetőségem, ha más nem, az Alaptörvény alapján mindenképpen, hogy megkérdezzem az arra hivatott szervtől, hogy vajon a referenciapontom alkotmányos vagy nem. Nincs ezzel semmi gond. Az Alkotmánybíróság azt mondta, hogy alkotmányos. Innentől kezdve alkalmaztuk, ez lett a referenciapont és meghoztuk az annak megfelelő döntést. Tehát ebben nem látok különösebben semmit, elgondolkodtunk rajta, de végigvezettük és úgy gondoltuk, hogy logikus, alkotmányosan és törvényesen is védhető megoldás, eljárási rend mentén erre volt lehetőségünk. Jól is tettük szerintem, mert miután az alkotmányos törvénynek vagyok alárendelve bíróként, innentől kezdve megnyugodva hátradőltem és végeztem a saját gyakorlatom, a saját hatásköröm.

A másik kérdés, hogy megnövekedtek a bírói kezdeményezések. Én nem látok ebben problémát, bár, megmondom őszintén, nem regisztráltam így magamnak. Nekem nem tűnt fel, hogy az Alkotmánybíróságon megnövekedett volna a bírói kezdeményezések száma, de ha így van, akkor én annak örülök, különös tekintettel arra, hogy most már az Alkotmánybíróságnak is van határideje, az Alaptörvényben meghatározott határideje arra, hogy a bírói kezdeményezést megvizsgálja éppen a pertartamok rövidítése vagy kordában tartása érdekében. Tehát örülök neki, mert lényegében ez is a dialógus része. Az általános hatáskörű bírók tudják, hogy az alkotmányos, az Alaptörvénynek megfelelő törvények azok, amelyek őket kötik. Ha megnövekedett, nem tudom, akkor több feladata van az Alkotmánybíróságnak. A bírói kezdeményezés alapján az Alkotmánybíróság konkrét normakontroll-eljárásban dönt, ennek nincs köze az alkotmányjogi panaszhoz. De az kétségtelen, hogy ha a bíró az Alkotmánybírósághoz fordul, akkor ezzel megelőzi, hogy esetleg egy jogerős ítélete majdan törvényességi tartalmú alkotmányjogi panasznak legyen kitéve. Ugye? Mert ha nem fordul az Alkotmánybírósághoz a bíró, akkor majd a fél fog alkotmányjogi panasszal fordulni oda, arra hivatkozva, hogy alaptörvény-ellenes törvényen vagy jogszabályon alapul az ő döntése és, mondjuk, ezért vesztett a perben. Tehát nem tudom, hogy számszerűen növekedett-e, összességében ez a válasz, de ezt jó tendenciának tartom, különösen akkor, ha jók azok a kezdeményezések úgy szerkesztésüket, mint tartalmukat tekintve.

Hadházy képviselő úrnak mindenképpen szeretnék válaszolni, de nem belemenve a konkrét ügy részleteibe. Az persze az embernek nem esik jól, amikor az ítéletére, az érdemi döntésére azt mondja az Alkotmánybíróság, hogy az nem alaptörvénykonform, tehát alkotmányellenes. Az ember egy pillanatra a szívéhez kap. De ehhez azt szeretném hozzátenni, hogy a 2000-es évek derekán közigazgatási

bíróként a referádám 70 százaléka médiajogból állt. Igaz, az még a '96. évi I. törvényhez kapcsolódott és azóta új médiatörvényünk van. Úgy gondolom, hogy egy médiatartalom-szolgáltatónak kell tudni különbséget tenni, a felelőség övé. Az Alkotmánybíróság másként gondolta. Valójában ezek a kérdések két oldalról közelíthetők. Tehát nem esett jól, de úgy gondolom, hogy végül is, ahogy ezt nekem annak idején egy nagyon kedves kollégám megfogalmazta, az Alkotmánybíróságon kétfajta döntés van, az egyik az, amit még nem fogadtak el, a másik meg, amit már elfogadtak. Tehát válogatni nem tudunk az alkotmánybírósági határozatok között. Köszönöm szépen.

Hozzászólások

ELNÖK: Köszönöm szépen. Tisztelt Bizottság! Következnek a vélemények. *(Dr. Vas Imre jelentkezik.)* Az lenne a kérésem, hogy mivel a bizottságnak abban állást kell foglalnia, hogy az Országgyűlésnek javasolja-e a jelölt megválasztását vagy sem, a vélemények során erre szíveskedjenek a hozzászólók kitérni. Vas Imre alelnök úrnak adok szót.

DR. VAS IMRE (Fidesz), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen a szót. A Fidesz frakció támogatja, hogy az Országgyűlés megválassza a jelöltet. Nyilván azt majd meg kell szoknia, hogy ez után nem azt kell figyelnie, hogy az Alkotmánybíróság mit mond referenciapontnak a bíró számára, hanem alkotmánybíróként a referenciapontot határozza meg adott esetben a többi bíróságra vonatkozóan és az nyilván köti majd a többi bíróságot is az ítélelhozatal során. Úgyhogy sok sikert kívánok a munkájához.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kérdezem, van-e még további hozzászólás. *(Dr. Staudt Gábor jelentkezik.)* Staudt Gábor alelnök úrnak adok szót.

DR. STAUDT GÁBOR (Jobbik), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen, elnök úr. Jelölt Asszony! Megtanultuk az utóbbi időben, hogy sajnós a gyakorlatban jó és rossz alkotmánybírósági döntés is van. De ezt reméljük, hogy a jövőben a jó döntések száma fog gyarapodni.

Azért vagyunk nehéz helyzetben, mert az eljárással nem értünk egyet, de a jelöltek nem tehetnek arról, hogy milyen eljárásban születik az ő kiválasztásuk. Azt gondolom, hogy amit most tapasztalunk, az az Alkotmánybírósággal és a jelöltekkel szemben is méltatlan. Négy napja tudtuk meg, hogy Orbán Viktor rányomta a stemplit az eljárásra és holnap már szavazunk a négy jelöltről. Azt kell mondanom, hogy egyébként a bírójelölteknek általánosságban örülünk, hiszen aki bíróként dolgozott, az a magyar rendszerben a legfüggetlenebb hatalmi ág döntőnöke volt és a bírósági döntésekben egy jelentős tapasztalatra is szert lehet tenni. Tehát azt kell mondanom, hogy az Alkotmánybíróság munkáját mindenképpen segíti, ha több bíró van benne és reméljük, hogy a jövőben a bírók száma növekedhet. Azt kell mondanom, hogy önt alkalmasnak tartjuk a feladatra, de a szavazásban nem tudunk részt venni, mert az eljárást nem tartjuk alkalmasnak arra, hogy az Alkotmánybíróságot így töltsük fel. Ezért nem fogunk részt venni már a bizottsági szavazásban sem. Ettől függetlenül bízunk benne, hogy a jövőben az Alkotmánybíróságtól sok kiváló döntést láthatunk. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Tisztelt Bizottság! Kénytelen vagyok tájékoztatásul elmondani, hogy Gyüre Csaba úr, aki az Alkotmánybíróság tagjait jelölő bizottságban alelnöki tisztséget tölt be, pénteken délelőtt ugyanebben a teremben kifejtette, hogy ő nagyon

sajnálja, hogy az egy évig tartó tárgyalások a Jobbik és a Fidesz-KDNP között nem hoztak eredményt és ő tudomásul veszi, hogy a szintén egy éve folyó LMP és Fidesz-KDNP tárgyalás pedig ezt az eredményt hozta, ami előttünk van. Tehát ez egy érdekes dolog. Ezt csak azért mondtam, mert valami gubancot látok a Jobbikon belüli *(Apáti István: Mindjárt kigömbölyödik! Fél perc!)* információáramlásban. De ez egy más kérdés.

Tisztelt Bizottság! Hadházy Ákos képviselő úr kért szót. Neki adok most szót.

DR. HADHÁZY ÁKOS (LMP): Köszönöm szépen, elnök úr. Annyit szeretnék mondani, hogy borzasztóan impozáns ez a szakmai előélet és nagyon sokat figyeltük az ön előéletét, mert meg kell tennünk ezt természetesen. Továbbra is meggyőződésem tehát, hogy egy független és csak az alkotmányosság alapján álló alkotmánybírót várhatunk.

A Jobbik képviselőjének annyit tudnék mondani, hogy egy éve ők is tárgyaltak, és elnézést kérek a bírónőtől, de Morvai Krisztinánál egészen biztos, hogy jobb jelöltről van szó. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kérdezem, ki kíván még hozzászólni. *(Dr. Staudt Gábor jelentkezik.)* Staudt Gábor alelnök úrnak adok szót.

DR. STAUDT GÁBOR (Jobbik), a bizottság alelnöke: Én itt nem a Fidesz-LMP koalíciós tárgyalásokba mennék bele, inkább tényszerűen annyit mondanék el, hogy Gyüre Csaba, mint ennek az alkotmánybírókat jelölő bizottságnak a tagja csütörtökön még nem tudta, illetve csak csütörtök délután tudta meg, hogy pénteken ülést fognak tartani. Ez egy kiváló eljárás nyilvánvalóan. Nálunk egyébként van egyéni vélemény, elnök úr, ez még egy ilyen párt, ahol meg lehet fogalmazni véleményeket és utána majd *(Dr. Vas Imre: Csak hűségnyilatkozatot kell tenni!)* születik egy közösségi döntés. *(Nagy zaj.)* És nem a Viktor engedélyére...

ELNÖK: Nagyon szépen kérem a bizottság tagjait, hogy szíveskedjenek... *(Apáti István: Most akkor mindenkitől meg kell vonni a szót, az összes fideszestől!)* Mindenkit kérek! Staudt Gábornál van szó! *(Apáti István: Mindenkitől vonja meg a szót, elnök úr!)* Répássy képviselő urat is megkérem erre! Én nem szeretek kioktatói tevékenységet folytatni szemben Apáti képviselő úrral *(Apáti István: Köszönöm.)*, de azért tisztelettel kérem, hogy a rendet valahogy próbáljuk betartani. Örülnék, ha ez önkéntes alapon történne! *(Dr. Staudt Gábor: Az önkéntes jogkövetés mindig a legjobb!)* Staudt Gábornak adok szót.

DR. STAUDT GÁBOR (Jobbik), a bizottság alelnöke: Köszönöm, elnök úr. Rövidre zárom. Bár én nem voltam ott ennek a bizottságnak az ülésén, de az egészen bizonyos, hogy bár a tárgyalások egy éve megindulni látszottak, de aztán egy-két tavaszi informális egyeztetési forduló után semmilyen információ nem jutott el hozzánk. Az sem, hogy egyébként a Fidesz kikre szeretne jelölést tenni, az sem, hogy az LMP milyen jelöltekben készül megegyezni a Fidesszel, tehát nem tudtuk ezeket előzetesen elmondani. Úgyhogy azt állítani, hogy egy éven keresztül folyamatosan zajlottak a tárgyalások, nem pontos. Tavasszal volt egy-két informális tárgyalási szakasz, de mielőtt a hivatalos tárgyalások megkezdődtek volna, ez megakadt. Természetesen erre lehet bármit mondani, de úgy gondoljuk, hogy mivel ebben a szakaszban Gyüre Csabának is egy éjszakája lett volna mindenre kiterjedő módon megvizsgálni a lehetőségeket, így csak távol tudunk maradni a szavazásoktól. Természetesen tegyék a dolgukat. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kérdezem még a bizottságot, kíván-e valaki hozzászólni. *(Senki sem jelentkezik.)* Jelentkezőt nem látok. Kérdezem, hogy kíván-e reflektálni a jelölt asszony.

DR. HÖRCHERNÉ DR. MAROSI ILDIKÓ alkotmánybíró-jelölt: Köszönöm szépen, nem kívánok.

Határozathozatal

ELNÖK: Köszönöm szépen. Akkor határozathozatal következik. Mint jeleztem, a bizottságnak abban kell állást foglalni, hogy a jelölt asszony megválasztását támogatja-e vagy sem. Kérdezem a bizottságot, ki az, aki támogatja a megválasztást. *(Szavazás.)* Nyolc igen szavazat. Ki az, aki nem támogatja? *(Szavazás.)* Egy nem szavazat. És a Jobbik? *(Apáti István: Nem szavazok! - Dr. Staudt Gábor: Nem veszünk részt a szavazásban!)* Nem kívánnak szavazni. Ezzel befejeztük. Tehát ez azt jelenti, hogy 8 igen és 1 nem szavazattal az az indítvány megy be a Ház elé, hogy az ön megválasztását a bizottság támogatta. Sok sikert kívánok, nagyon szépen köszönöm, hogy eljött. *(Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó: Köszönöm szépen. - Elhagyja a termet.)* Ezt a napirendi pontot lezárjuk.

Dr. Horváth Attila alkotmánybíró-jelölt meghallgatása

Tisztelt Bizottság! Soron következik dr. Horváth Attila. Tisztelettel köszöntöm a jelölt urat. Szólíthatom professzor úrnak most már nyugodtan? *(Dr. Horváth Attila: Igen.)* Köszönöm szépen. Az életrajzát és az anyagát a bizottság megkapta és azt kellően átvizsgáltuk. A kérdésem az, hogy kíván-e valami egyebet az írásbeli anyagon kívül elmondani. Ha igen, akkor megadom a szót.

Dr. Horváth Attila bemutatkozása

DR. HORVÁTH ATTILA alkotmánybíró-jelölt: Köszönöm szépen, elnök úr. Kedves Képviselők! Annyit szeretnék elmondani, hogy az egyetemi oktatásból jöttem, elsősorban elméleti tapasztalataim vannak. Másodéves koromban határoztam el, hogy jogtörténettel szeretnék foglalkozni, ezért akkor beiratkoztam a bölcsészkarra is és egyszerre végeztem el ezt a két egyetemet. Onnantól kezdve több egyetemen is a jogtörténetet kutattam, oktattam. Először az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, amelynek nagyon sokat köszönhetek, hiszen ott tanultam és ott váltam igazából oktatóvá, ott tanultam az oktatás különböző mesterfogásait, illetve ott tanultam olyanoktól, akik később aztán a rendszerváltozásnak, illetve az Alkotmánybíróságnak is meghatározó tagjai lettek.

A rendszerváltozás után vált lehetővé, hogy külföldi tanulmányutakat is folytassak. Illetve a rendszerváltozás hozott nagyon nagy változást az életemben olyan szempontból is, hogy akkor a Független Jogász Fórum révén részt vehettünk ebben a hihetetlen izgalmas átalakulásban, törvényjavaslatok megvitatásában, kidolgozásában, az együttgondolkodásban. Majd újabb fontos fejezet volt az új tanrend, az új tananyag kialakítása. Az Eötvös Loránd Tudományegyetemen alakították ki először például a magyar alkotmánytörténet és a magyar jogtörténet új tudományát, amelyben már a történeti alkotmány és az 1945 utáni korszak feldolgozása is, mint véleményem szerint nagyon fontos dolog, szerepel.

A következő nagy lépcsőfok az életemben a Pázmány Péter Katolikus Egyetem megalakítása volt, amiben volt szerencsém Zlinszky János professzor úrral, aki akkor éppen alkotmánybíró is volt, együtt részt venni. Ez is egy nagyon fontos gyakorlati és elméleti tapasztalatot adott, hiszen szinte a semmiből kellett egy új kart felépíteni és

annak a tananyagát kidolgozni, az ottani tantárgyi struktúrát kialakítani, eldönteni, hogy milyen tárgyak szükségesek az elkövetkezendő jogászoknak, milyen elméleti és gyakorlati tapasztalatokat kell szereznüik. Ez egy teljesen más feladat volt, hiszen az Eötvös Loránd Tudományegyetem egy évszázadok óta működő becsontosodott intézmény volt, ahol egy kis fogaskerékként lehetett csak közreműködni. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karán viszont az ember saját gyakorlati tapasztalatait, tudását is olyan módon kamatoztathatta, hogy a kar profilját jelentős mértékben meghatározza. Számítalan olyan javaslatom volt, amit Zlinszky János professzor úr elfogadott és magáévá tett. Ez tehát életemnek egy rendkívül meghatározó része volt.

Az élet azonban megy tovább. Szokták mondani, hogy hétévenként kell újabb és újabb vállalkozásokba belefogni. Körülbelül nálam is ez így történhetett, hiszen utána került sor az Államigazgatási Főiskola közigazgatási karrá, illetve államtudományi karrá és egyetemmé való átalakítása. Ahol pedig Patyi András rektor úr arra kért fel, hogy az ottani Jogtörténeti Intézetet alapítsam meg és a jogtörténet-tudományt alapozzam meg, a magyar történeti alkotmány legfontosabb tételeit dolgozzuk ki. Jelenleg is egy alkotmánykommentáron dolgozunk Patyi András szerkesztésében és ennek a legfontosabb elveit, elsősorban amelyek a nemzeti hitvallásba tartoznak, illetve a történeti alkotmányra vonatkoznak, dolgozom ki én elsősorban, de sok más kiváló kollégával együtt tevékenykedünk ebben is.

Számítalan dolgot elmondhatnék magamról, de úgy érzem, nem lenne illő most visszaélni a bizottság drága idejével, különösen azért is, mert az életrajzomban ezeket elég részletesen leírtam. Csak úgy gondoltam, hogy talán így összefüggésekben, némileg a folyamatok mozgató rugójára rámutatva tudom bemutatni azt, amit eddig megtapasztaltam, azt a tudást, amit a harminc éves oktatói pályámon összegyűjtöttem, és mellette bizonyos gyakorlati tapasztalatokat is. Természetesen tudom, hogy én inkább az elmélet oldaláról fogok közeledni, de az Alkotmánybíróságban elméleti és gyakorlati szakemberek véleményem szerint egyaránt szükségesek, és az Alkotmánybíróság programjaként, az Alaptörvény által meghatározott elvként én a történeti alkotmányra helyezném elsősorban a hangsúlyt. Én a történeti alkotmány tételeit szeretném kimunkálni, ebben közreműködni. Természetesen minden egyéb más feladatot, amit rám rónak, nagyon szívesen és örömmel ellátok. Úgy érzem, hogy pontosan a jogtörténet felől való közelítés az, ami bizonyos értelemben nagyobb rálátást adott nagyon sok jogintézményre, hiszen a tételes jogászokkal szemben mi nem egy jogágra specializálódtunk, hanem minden részét a magyar jognak dinamikájában, fejlődésében, és ami talán a legfontosabb, elveiben és annak törvényszerűségében vizsgáltunk. Tehát a folyamat a magyar jogéletben ma is megfigyelhető: jogszabályok jönnek-mennek, a jogszabályok tételes részletkérdéseiben sok változás történik, de a legfontosabb jogelvek, a történeti alkotmány, a jogállamiság, a demokrácia legfontosabb elvei és minden jogterületnek a legfontosabb alapelvei változatlanok. Ebben a szemléletben, gondolkodásban próbálok segíteni, illetve hasznot hajtani. Köszönöm szépen.

Kérdések

ELNÖK: Köszönöm szépen, professzor úr. Kérdezem a bizottságot, kíván-e valaki kérdést feltenni. *(Dr. Répássy Róbert jelentkezik.)* Répássy képviselő úrnak adok szót.

DR. RÉPÁSSY RÓBERT (Fidesz): Köszönöm a szót, elnök úr. Tisztelt Bizottság! Tisztelt Tanár Úr! A következő kérdésem lenne. Az életrajza szerint és az itt bemutatott életrajzából kiemelt részletek szerint is elsősorban jogtörténettel, sőt

magyar alkotmányjog-történettel foglalkozik. Magyarország Alaptörvénye a történeti alkotmányunkra hivatkozik, ha jól emlékszem, legalább három esetben. Egy esetben azonban a történeti alkotmány vívmányaira hivatkozik. Azt szeretném megkérdezni, hogy az ön álláspontja szerint mi tekinthető a történeti alkotmány vívmányainak. Amikor a történeti alkotmány vívmányaira hivatkozik az Alaptörvény, akkor egy értelmezési keretként állapítja meg, vagy értelmezési viszonyítási pontként. Ezért lenne érdemes tudnunk, hogy ön, mint reményeink szerint leendő alkotmánybíró mit tekint ezen belül, tehát a történeti alkotmányon belül vívmánynak és mi az, ami releváns lehet.

Ezzel kapcsolatos kérdés az, hogy az Alaptörvény hetedik módosítása, amelyet az Országgyűlés néhány nappal ezelőtt nem fogadott el, tartalmazza az alkotmányos identitás, alkotmányos önazonosság fogalmát. Ha ön maga elé venné, mert tételezzük fel, hogy elfogadja az Országgyűlés Magyarország Alaptörvényének hetedik módosítását és immáron jogi kötelező ereje van Magyarország alkotmányos identitásának, akkor vajon a történeti alkotmány és az alkotmányos identitás viszonyát hogyan tudná meghatározni nekünk. Mi az, esetleg egybeesik-e ez vagy vannak eltérések?

Utolsó, szintén történeti alkotmánnyal kapcsolatos kérdés: az Alkotmánybíróság első alkalommal a bírák nyugdíjazása ügyében hivatkozott a történeti alkotmányra és ezen belül felhívta a XIX. századi bírósági törvényt. Azt szeretném öntől megkérdezni, hogy kerülhet-e olyan helyzetbe az Alkotmánybíróság, hogy a történeti alkotmányra való hivatkozás, vagy a történeti alkotmány, mint értelmezési szempont, *contra legem* értelmezéshez vezet. Tehát vajon a történeti alkotmány hivatkozható-e az Alaptörvény tételes rendelkezéseivel szemben? Ha az Alaptörvény valamiről rendelkezik, itt van-e helye a történeti alkotmánynak? Mit tesz ilyenkor egy alkotmánybíró, ha azt tapasztalja, hogy az Alaptörvény esetleg rendelkezik arról a kérdéstről, de másként rendelkezik, mint az, ami a történeti alkotmányból következne? Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kérdezem a bizottságot, kíván-e még valaki kérdést feltenni. (*Senki sem jelentkezik.*) Jelentkezőt nem látok. Megadom a szót a professzor úrnak.

Dr. Horváth Attila válasza

DR. HORVÁTH ATTILA alkotmánybíró-jelölt: Köszönöm a kérdéseket, hiszen ezek mind nagyon fontosak a történeti alkotmány szerepének megértése szempontjából is alapvetően, a mostani szakirodalomban mind jogtörténészek, mind alkotmányjogászok nagyon sokat vitatkoznak erről a kérdéstről és számtalan publikáció megjelent erre vonatkozóan. Onnan indulnék ki, ahonnan az Alaptörvény is, hogy 1944. március 19-én a német csapatok megszállták Magyarországot és a szuverenitását Magyarország 1990. május 2-án nyerte vissza. Erre az időre a történeti alkotmányt felfüggesztették, de a történeti alkotmánynak pontosan az a lényege, hogy nemcsak sarkalatos törvényekből, hanem szokásjogi elvekből áll. Azok az elvek, amelyeket szokásjogi úton megőrzünk, amelyeket alkalmazunk, azok élnek belőle. Ez így volt az 1944 előtti korszakunkban is és ezt így kellene értelmezni manapság is.

Tehát ezeket nevezném én vívmányoknak, a történeti alkotmány vívmányainak, ez a szó pontosan szerepel, kicsit a nyugat-európai terminológiából átvett, kölcsönzött kifejezés ez, de jól kifejezi azt, amire gondolhatunk itt, hogy melyek azok az alapelvek, amelyek ma is élnek, ma is fontosak és ma is meghatározóak. Tehát vannak olyan jogszabályok, amelyeket nem helyeztek hatályon

kívül, amely jogszabályok ma is kitöltenek hézagokat, és amelyekre vissza tud nyúlni az Alkotmánybíróság is akár, vagy az egyéb jogalkalmazók.

Nagyon fontos itt látni, hogy a történeti alkotmánynak nemcsak ez a szerepe, bár ezt szokták leginkább firtatni, hanem - és ezt nagyon fontosnak tartom, hangsúlyozom is mindig, amikor ez a kérdés szóba kerül - van egy óriási és mindenen túlhaladó jelentősége. Az ugyanis, hogy Magyarországnak Szent István kora óta folyamatosan alakul az alkotmánya kisebb zökkenőkkel, megszakításokkal és ez a történeti alkotmány egy olyan történelmi tradíciót, egy olyan nagy erőt ad a magyar alkotmányos életnek, hogy tulajdonképpen nagyon sokszor emiatt úsztunk meg nagyobb szélsőségeket. Míg más országban előfordultak szélsőséges megnyilvánulások, a történeti alkotmánynak ez a hihetetlen nagy ereje azt eredményezte, hogy nagyon sokan magukénak érezték ezt az alkotmányos berendezkedést, nagyon sokan önkéntesen követték emiatt ezt az alkotmányos berendezkedést. Tulajdonképpen úgy lehet elképzelni ezt a fajta jogrendszert, ami kialakult, mint egy korallzátonyt, amely szép lassan fejlődik, egyre nagyobbá és jelentősebbé válik és aztán egy komoly sziget alakul ki belőle. Sokszor ezek az elvek szinte észrevétlenül a mindennapi gyakorlatban alakulnak ki. Tehát ezek nagyon fontos kérdések, de természetesen azt is tudnunk kell, hogy a történeti alkotmányból azok az elvek fognak érvényesülni - és ez már tulajdonképpen a következő kérdésre is részben válasz -, amelyeket úgy érzünk, hogy a mai viszonyok közepette alkalmazhatóak, észszerűek, logikusak, nem elavultak, illetve nem ellentétesek az Alaptörvény rendelkezéseivel, hiszen a sarkalatos jogszabályt az Alaptörvény is lerontja, ez egy évszázados alapelv. Tehát ilyen szempontok szerint kell ezt a kérdést elemezni és ilyen szempontok szerint kell visszatekinteni minden egyes olyan problémára, ami felmerülhet egy ilyen kérdés megválaszolásakor.

Hozzászólások

ELNÖK: Köszönöm szépen. Következnek a vélemények. Kérdezem a bizottságot, kíván-e valaki hozzászólni. (*Dr. Vas Imre jelentkezik.*) Vas Imre alelnök úrnak adok szót.

DR. VAS IMRE (Fidesz), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen a szót. A Fidesz frakció támogatja az alkotmánybíró-jelölt úr megválasztását. Azt viszont sajnálatosnak tartjuk, hogy a Jobbiknak továbbra sem az ország érdeke a fontos, mert a jelöltekkel kapcsolatban nem fogalmazott meg kritikát, csak egyszerűen azért, mert más pártok terjesztették elő (*Apáti István: Mondjátok ezt ti!*), úgy gondolják, hogy nem kell részt venni a szavazásban. Köszönöm. (*Apáti István: Mondjátok ezt ti!*)

ELNÖK: Köszönöm szépen. Staudt Gábor alelnök úrnak adok szót.

DR. STAUDT GÁBOR (Jobbik), a bizottság alelnöke: Köszönöm, elnök úr. Professzor Úr! Türtőztetem magam és igyekszem visszajönni lelkileg a történeti alkotmány szintjére és a komoly témákhoz, Vas Imrét pedig figyelmen kívül hagyom. (*Dr. Vas Imre: Az igazság fáj! - Apáti István: A butaság fáj!*) Azt hiszem, mindannyiunknak ez lesz a legjobb. Beszél egy olyan pártnak a képviselője, aki a saját javaslatát készül leszavazni.

Szóval, professzor úr, nagyon fontos a történeti alkotmány szerintünk is, és azokat a kérdéseket, amelyeket Répássy Róbert feltett, jómagam is nagyon fontosnak tartom és fel lehetett volna tenni. Bár az az igazság, hogy én a contra legem értelmezést nem tartom lehetségesnek, ha az Alkotmánybíróság megtehetné azt, hogy az Alaptörvény tényszerű normaszövegével ellentétesen értelmez egy felmerülő

problémában, vagy olyan értelmezésre jut, amely szembemegy az írott szöveggel, akkor az talán már túl messzinek tekintendő. Mindenesetre nagyon fontos lenne, hogy a történeti alkotmány szellemisége és még inkább az egész rendszer, ami Szent Istvántól alakult, ahogy professzor úr mondta, minél inkább megjelenjen az Alkotmánybíróság döntéseiben is. Tehát nagyon örülünk annak, hogy egy olyan ember kerülhet oda, aki ezzel tisztában van.

Elmondtam az előző jelölt meghallgatásakor, hogy azért nem tudunk részt venni a szavazásban, mert magára az eljárásra mondunk nemet, illetve így tudunk tiltakozni az eljárás ellen. Nem szeretném megismételni az érveinket, de azt el szeretném mondani, hogy önt, mint jelöltet alkalmasnak tartjuk a feladatra. Köszönöm. *(Dr. Vas Imre: De nem szavazzák meg!)*

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kérdezem a bizottságot, kíván-e még valaki hozzászólni. *(Senki sem jelentkezik.)* Jelentkezőt nem látok. Kíván-e reagálni professzor úr az elhangzott véleményekre. *(Dr. Horváth Attila: Köszönöm szépen, nem.)* Köszönöm szépen.

Határozathozatal

Határozathozatal következik. Ugyanaz a lecke, mint az előző esetben. Kérdezem a bizottságot, ki támogatja azt, hogy az Országgyűlés válassza meg a jelölt urat alkotmánybírónak. Aki támogatja, szavazzon! *(Szavazás.)* Megállapítom, hogy 8 igen szavazat. Ki van ellene? *(Szavazás.)* Egy ellenszavazat. A Jobbik nem vesz részt a szavazásban.

Nagyon szépen köszönöm, professzor úr. Gratulálok! Ezzel az ön meghallgatását lezártuk.

Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró-jelölt meghallgatása

Következik dr. Schanda Balázs Tibor professzor úr. Köszöntöm, professzor úr. Higgye el, nem kötekedés, de a mi anyagunkban, mint ahogy az ön által beadott szakmai önéletrajzban is, szerepel a második keresztnéve, ezért nekünk ezt így kell majd felterjeszteni és így fog elhangozni, hogy dr. Schanda Balázs Tibor. Professzor úr, az ön életrajzát és az anyagokat valamennyi képviselő úr megkapta. Ezen kívül vagy ennek magyarázatoként, ha valamit el kíván mondani, megadom a szót. Parancsoljon!

Dr. Schanda Balázs bemutatkozása

DR. SCHANDA BALÁZS alkotmánybíró-jelölt: Köszönöm szépen, elnök úr. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! A meghívó arra szól, hogy picit a szakmai életútról szóljanak a jelöltek pár szót és a tisztséggel kapcsolatos elképzeléseikről. Mivel nem szeretném az életrajzom felolvasni, és ha egy mondatot kellene mondani magamról, a szakmai életútról, nyilván az lenne, hogy családapam vagyok és egyetemi tanár. A publikációs listánál is talán fontosabb az, hogy az embernek gyerekei vannak, ismeri a felelősséget, ami ezzel jár, akkor is, ha csak társszerzőjük vagyok és a feleségemnek ebben talán nagyobb a szerepe, hozzájárulása, mint az enyém.

Azért érzem ezt szakmai szempontból fontosnak, mert végül is az alkotmánybíráknál, de más köztisztviselőknél is egy picit ellenőrizetlen a hatalom valakinek a kezében. A „ki őrzi az öröket” egy állandó kérdés, mi történik akkor, ha meggonoszodnak a bírák. Erre valamelyest garancia az, hogy többen vannak együtt. Mi van, ha többen gonoszodnak meg? *(Derültség. - Dr. Staudt Gábor: A gonosz nem ott van!)* Mindig kulcskérdés, hogy a szakmai felkészültség mellett azok, akik ilyen tisztségbe kerülnek, a lelkiismeretükkel hogyan állnak és a józan eszükre mennyire

tudnak hallgatni. Ebből a szempontból, azt hiszem, az, hogy egy tisztséget betöltő személy körül béke, rend van és ismer egyfajta személyes felelősséget, az talán szakmai szempontból sem teljesen elhanyagolható és mellékes kérdés.

Azt hiszem, egy alkotmánybíró-jelölt nem fogalmazhat meg programot, mert adott kérdésekre kell válaszolnia, és lehet, hogy valamilyen téma számára különösen kedves és különösen fontos, de eltelhet 12 év, hogy ilyen jellegű kérdést nem kap. Azt tudjuk elmondani, hogy egy ilyen tisztségnél nyilván kinek-kinek az esküje szerint kell eljárnia és az eskü éppen arra emlékeztet minden köztisztséget betöltőt, hogy a jogi kötelezettségek fölött van egy mélyebb vagy magasabb kötelezettség és aztán tartozunk egy másfajta elszámolással, ami túl van a jogi felelősség kérdésén.

Ami az Alaptörvényből is látszik, hogy most az Alaptörvény tartalmaz egy értelmezési rendelkezést, amelyben a józan ész követelménye és szerepe megjelenik. Azt hiszem, ez fontos és nemcsak arról van szó, amit, mondjuk, Scalia bírósági ítélete, az Egyesült Államok legfelsőbb bíróságának nem rég elhunyt bírójának az azonos neműek házasságával kapcsolatos ügyben különvéleményében kifejtett arról, hogy mi a házasság: menjünk ki és a sarkon az első hippit kérdezzük meg. Ha egy koherensnek tűnő, akár briliáns jogi eszmefuttatás végén valami abszurd eredmény jön ki, akkor, azt hiszem, ez az eszmefuttatás valószínűleg szakmailag sem volt igazán helyes. Azaz egy bírónak, adott esetben egy alkotmánybíróknak, egy Alkotmánybíróságnak valahol a józan ész követelményét, mércéjét ki kell állnia. A jogállam működése, azt hiszem, mondhatjuk, hogy nem tökéletes. Egyetlen jogállamé sem. Azaz folyamatosan korrekcióra van szüksége és ennek az egyik meghatározó eszköze és intézménye az Alkotmánybíróság és az alkotmánybíráskodás.

Az egyik kérdés, amit talán szeretnék aláhúzni, az az, hogy szerencsésebb, ha a korrekcióra házon belül, hazán belül kerülhet sor. Azaz nem nemzetközi fórumokon dőlnek el végső soron a magyar állam működésével kapcsolatos alapvető kérdések, hanem ez megoldható az országon belül, a saját bíróságainkon belül. Itt az az új hatásköri rendezés, amit az Alkotmánybíróság a '90-es évektől kért és 2012. januári hatállyal működik, ami az alkotmányjogi panaszt teszi központi és jellegadó hatáskörre, lehetőséget ad és ténylegesen van lehetőség arra, hogy az Alaptörvény a teljes hazai jogélet mércéjévé váljon, és meghatározó fontosságúnak tartom azt, hogy itt egy koherens és jó gyakorlat alakuljon ki. Ez nyilván igényli az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvényben biztosított függetlenségét és persze az alkotmánybírák felkészültségét és lelkiismeretességét.

Ha két témát, ami számomra fontos, még aláhúzhatok, egyikként azt emelném ki, hogy a „Szabadság és felelősség” rész elején nagybetűvel szerepel az ember. Ennek nem az az oka, hogy beragadt a billentyűzár (*Derültség.*), hanem az, hogy az alkotmányozó nagyon tudatosan írja csupa nagybetűvel az embert. Egy norvég politológus kolléganő frappáns bonmotja, hogy az emberi jogok vonatkozásában ma nem a jog, hanem az ember a kérdéses. A jogok, a jogvédelem dogmatikája eléggé kiforrott és függetlenül attól, hogy az emberi jogokhoz valaki természetjogi alapon jut el, vagy neokantiánus alapon, a jogok védelmével és tartalmával és védelmi mechanizmusával egyetérthet és tudunk együtt dolgozni és hasonló eredményekre juthatunk. De az emberfogalom, az emberkép fogalma, ami antropológiai kérdés, azért sok szempontból bizonytalanná vált az elmúlt évtizedek során. Ha nagyobb összefüggéseket kell nézni, akkor biztos az, hogy a következő évtizedekben ez kulcskérdés lesz, ami különböző módokon megjelenhet akár egy Alkotmánybíróság működésében is.

A másik nyilván a közösség identitásának a kérdése, amiben az Alaptörvény határozottabb képet foglalt, mint amit a korábbi alkotmányszövegekben láthattunk. Úgy tűnik, az, hogy mi az Alaptörvény identitása, még egy megfogalmazás alatt álló

kérdés, ha mondhatom így. Nyilván vannak az Alaptörvénynek alapelvei és ezek sok szempontból azonosak, mint a korábbi alkotmányé voltak, ugyanakkor a jog nem öncél, hanem az a rendeltetése, hogy akár az egyén szabadsága számára, akár a közösség identitása számára biztosítsa a kibontakozás lehetőségét. A jogállam folyamatos munkát igényel és nagy tisztesség az, ha ebben valaki tisztséget kaphat és szerepet vállalhat. Ha megválaszt az Országgyűlés, igyekszem ezt kellő felnőtt felelősséggel ellátni. Köszönöm szépen a lehetőséget.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Tisztelt Bizottság! Kérdezem, ki kíván kérdést feltenni a professzor úrnak. *(Dr. Répássy Róbert jelentkezik.)* Répássy képviselő úrnak adok szót.

Kérdések

DR. RÉPÁSSY RÓBERT (Fidesz): Köszönöm szépen. Tisztelt Professzor Úr! Tisztelt Bizottság! Bevallom őszintén, hogy Horváth Attila tanár úrnak is feltettem ezeket a kérdéseket. Ő jogtörténész és magyar alkotmányjog-történettel is foglalkozott, ön pedig kifejezetten alkotmányjogász, ezért szeretném kérni az ön véleményét is. Részben utalt is az Alaptörvény értelmező szabályára, tudniillik ahol az Alaptörvény immáron normatív erővel felhívja a történeti alkotmány vívmányait. Az a tiszteletteljes kérdésem, hogy próbálja nekünk megvilágítani, ön mit gondol a történeti alkotmányról, a történeti alkotmány vívmányairól és az alkotmányos identitás kérdéseiről, hiszen az Alaptörvény hetedik módosítása éppen ezt a szöveget emelte volna alaptörvényi erőre. Vajon ezek azonos fogalmak, vagy lehet eltérés a fogalmak között, a tartalom között?

Még egy kérdés. Ez értelmezési keret, a történeti alkotmány vívmányai értelmezési keret. Vajon hol van ennek az értelmezésnek a határa? Megint csak felidézem azt az alkotmánybírói döntést, amely a bírák nyugdíjazása ügyében felhívta a történeti alkotmányt és azon belül is a XIX. századi bírói törvényeket. Megítélésem szerint nagyon szép *contra legem* értelmezéshez vezetett az Alkotmánybíróság döntése, hiszen az Alaptörvény tételesen rendelkezett, rendelkezik most is a hatályos Alaptörvény arról, hogy a bírák szolgálati idejének mi a felső határa. Ehhez képest az Alkotmánybíróság egy 1869-es törvényre helyezkedett, ha jól emlékszem a dátumra, de lehet, hogy tévedek. Tehát egyáltalán hol van a történeti alkotmány szerinti értelmezési keretnek a határa, meddig lehet azt felhívni? Köszönöm szépen.

ELNÖK: Hadházy Ákos képviselő úrnak adok szót.

DR. HADHÁZY ÁKOS (LMP): Köszönöm szépen, elnök úr. Három kérdést szeretnék feltenni. Az egyik az, hogy önnek volt-e szerepe vagy milyen szerepe volt az egyházügyi törvény két utolsó tervezetének elkészítésében, adott esetben röviden egy véleményt tudna-e ezekről a tervezetekről mondani.

Másrészt tapasztaltam az én véleményem szerint méltatlan ellenzéki támadást egy, az egyházi pedofiliát érintő cikkével kapcsolatban. Erről is szeretném kérdezni, nagyon röviden nyilvánvalóan.

A harmadik pedig szintén egy nagy kérdés: az állam és az egyház viszonya ön szerint a jelen pillanatban normálisan áll-e. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kérdezem, hogy van-e további kérdés. *(Senki sem jelentkezik.)* Ilyet nem látok. A professzor úrnak adom meg a szót válaszára.

Dr. Schanda Balázs válasza

DR. SCHANDA BALÁZS alkotmánybíró-jelölt: Köszönöm szépen a kérdéseket. Ha tömör válaszokat szeretnék adni és jól értettem a felhívást - tömörségre intett elnök úr - a contra legem értelmezésre a történeti alkotmány nem vezethet. Azt hiszem, ha nagyon tömören kell állást foglalni, akkor a szöveggel szemben a történeti alkotmány vívmányaira nem alapozhat az Alkotmánybíróság. Itt nem is a történeti alkotmány szerepel az értelmező rendelkezésben, hanem ennek a vívmányai. Ez picit fordítottja annak, mint ahogy a vívmány szót az európai jogban szoktuk hallani az *acquis communautaire* vonatkozásában, ahol pont arra utal az európai jog, hogy vannak az európai jognak a leírt szerződési szövegeken túlmenő vívmányai és ezeket is, mondjuk, egy tagjelöltnek vagy tagnak teljesítenie kell és számon kérhetik rajta. Azaz több, mint ami a szöveg. Itt viszont azt látjuk, hogy ha a történeti alkotmány vívmányairól van szó, akkor nincs olyan szövegünk, amire rámutathatnánk, hogy ez volt a történeti alkotmány. De ahhoz képest a mai alkotmányjogi viszonyok között értelmezhető elemek lehetnének azok, amikre egy Alkotmánybíróság az alkotmányértelmezés során hivatkozhat. Hogy ez egy érvelésben pusztán díszítő elemként szolgálhat-e vagy pedig ténylegesen a többféle indoklási pálya egyik oszlopként megjelenhet-e, az nyilván az esettől függ. Önmagában a történeti alkotmány vívmányaira, azt hiszem, nem lehet egy határozatot alapítani. Amikor az a kérdés, hogy ki őrzi az örököt, akkor persze a kulcskérdés az, hogy az alkotmánybíráknak a személyes álláspontjukat meg kell vallaniuk a nagy nyilvánosság előtt és senki nem szeretne nevetségessé válni, vagy legalábbis ezt kerülné. Tehát az értelmezés, az indoklás legyen meggyőző és koherens. Nem tudom, válaszoltam-e a kérdésre.

Ami az identitás kérdését illeti, ez volt a képviselő úr másik kérdése, mintha két eltérő megközelítéssel találkozoznánk az alkotmányos identitás fogalmával kapcsolatban. Az egyik, amit a német szövetségi alkotmánybíróság gyakorlatában láthattunk, hogy tulajdonképpen a bonni alaptörvény alapelveit tekinti a német alkotmány identitását meghatározó elemeknek. Ezek, a szövetségi rendszert kivéve, nagyjából azonosak a magyar alkotmány alapelveivel, azaz népszuverenitás, demokrácia, hatalmi ágak elválasztása, jogállamiság, alapvető jogok védelme. De, azt hiszem, az identitás vonatkozásában ennél picit többről van szó. Azaz nem pusztán az Alaptörvény alapelveiről, nem pusztán alkotmányossági alapelvekről, amelyeket minden alkotmányos állam alkotmányán számon kell tudnunk kérni, hanem itt Magyarország Alaptörvényének identitásáról van szó. Van valami, ami az államot és az írott alkotmányt megelőzi. Nagyon kedvelem Ernst-Wolfgang Böckenförde-nak, korábbi német alkotmánybíró-nak, egy szociáldemokrata kötődésű jogász professzornak a megfogalmazását, miszerint a szabad és demokratikus állam olyan előfeltételeken alapszik, amelyeket nem maga hozott létre és nem maga tart fenn. Tehát van valami, ami az államot megelőzi, mondjuk, megpróbáljuk magyar nyelven írni a törvényeinket, de nem az állam hozta létre a magyar nyelvet és nem is képes fenntartani.

Rongálni esetleg tudja. Meg tudja dönteni egy picit a pályát, hogy segítse annak a közösségnek a megújítását, aminek a képviselőjére szolgál. De mindaz, amire az állam épül, az, hogy születnek kis állampolgárok, édesanyák megtanítják őket magyarul és hasonlók, ezeket végül is nem az állam hozza létre, de az állam ezek nélkül képtelen fennmaradni. Azaz, ha az állam nem ellensége magának, a fennmaradásának a mindenféle - történeti, kulturális, környezeti stb. - előfeltételeit megpróbálja védeni és szolgálni, erősíteni, nem pedig rombolni. Azt hiszem, hogy egy alkotmányos rendnek legitim célja az, hogy ezeket az alkotmányos identitását

megalapozó és megelőző vonatkozásokat megpróbálja védeni és ne pusztán egy semleges keret próbáljon maradni egy politikai közösség élete fölött. Nem tudom, választottam-e. (*Dr. Répássy Róbert: Köszönöm.*) Köszönöm szépen.

Képviselő úr kérdései közül talán mind a három valahol az egyház-államegyház, illetve egyházügy kérdésére vonatkozott. '99 és 2001 között a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumában dolgoztam és ott részt vehettem egy törvényjavaslat kidolgozásában, amely a '90. évi IV. törvény módosítására irányult és végül is az Országgyűlés nem fogadta el. A 2011-ben született, az egyházak jogállására vonatkozó törvény előkészítésében olyan forma szerepem lehetett, hogy a törvényjavaslat egyeztetése során, amikor vallási közösségekkel egyeztetett a minisztérium, akkor az egyik egyház, a katolikus egyház szakértőjeként vehettem részt a munkában. Tehát nem a kormányzati, hanem az egyházi oldalon kértek fel szakértő jellegű tevékenységre. Most, őszintén szólva, nem vagyok egészen naprakész, hogy jelenleg van-e folyamatban újabb módosítási előkészület a hatályban lévő törvénnyel kapcsolatban. Egy törvényjavaslat a Ház napirendjére került és nem fogadtatott el kellő többség hiányában, de ennél mélyebb szerepem most az elmúlt hat év egyházzal kapcsolatos törvényalkotásában nem volt, megfigyelője vagyok és néha kommentátora a folyamatnak.

Az állam-egyház viszonyra vonatkozott még egy kérdés. Ezt az Alaptörvény rendezi. Nagyvonalakban szoktuk mondani, hogy a régi alkotmány és az új Alaptörvény vonatkozásában háromharmadra tudjuk a szöveget osztani néha. Van körülbelül egyharmada a szövegnek, ami gyakorlatilag nem változott, van körülbelül egyharmada, ami tartalmilag nem változott, de a szövegezés igen, és van, ahol viszont tényleg új hangsúlyok jelentek meg. Az egyházakkal való viszony vonatkozásában az utóbbi kettő határán van az Alaptörvény szövege. Azaz míg egyfelől fennmarad a különvált működésre alaptörvényi garancia, ott marad változatlan szövegezéssel a lelkiismereti és vallásszabadság alapjoga, ami mellé mindig oda kell olvasnunk a hátrányos megkülönböztetés tilalmát. Az együttműködés lehetősége az állam és a vallási közösségek között egy kifejezett alaptörvényi rögzítést kapott. Tulajdonképpen olyan elemről van szó, amely a '90-es évektől kezdve az Alkotmánybíróság gyakorlatában már megjelent. Tehát azt látjuk, hogy ezekben a kérdésekben akár az alapjogi teszt, akár az életvédelem vonatkozásában az alkotmányozó az alkotmánybírósági gyakorlat által kidolgozott fordulatokat épített be vagy emelt be az Alaptörvénybe. Tehát az együttműködés lehetősége ilyen formán az Alaptörvény szintjén megjelent.

Azt hiszem, hogy ami nem lehet kérdés, és ami megelőzi az állam-egyház viszony kérdését, az a mindenkit egyformán megillető vallásszabadság alapvető joga. Ez nem függ semmilyen szervezeti formától és nem függ attól, hogy valaki egy olyan vallási közösségnek a tagja, ami az állammal egy sok szempontból intézményesített együttműködést alakított ki, vagy egy olyan vallási közösség tagja, ami ettől, akár saját döntése alapján elzárkózik. Az egyén és közösség számára a mindenkit egyformán megillető vallásszabadság nem lehet kérdés.

A harmadik kérdés a pedofiliára vonatkozott. Nem feltétlenül emlékszem, hogy erről elmélyülten megnyilatkoztam volna valamikor. Nyilván egy bűncselekménytípusról van szó, de azt hiszem, a kérdés nem a büntetőjogi megítélésére vonatkozott. Két szempontból tudnék ezzel kapcsolatban valamit jelezni. A katolikus egyháznak ezzel kapcsolatban - bár azt hiszem, ez nem legitim érdeklődési köre a bizottságnak - XVI. Benedek pápa óta van egy nagyon határozott kánonjogi előírása. Ezt talán egy picit keverte, mert nem feltétlenül a kánonjog szakértői az újságírók, ezt nem is várhatja el tőlük senki, de nem az elmúlt évek alatt,

tehát nem Ferenc pápa pontifikátusa alatt változott a kánonjog előírásrendszere, hanem még korábban.

A másik szempont, amit talán ezzel kapcsolatban érdemes aláhúzni, az az, hogy ez nagyon fájdalmas kérdés, azt hiszem, méltatlanul instrumentalizálódik nagyon sok vonatkozásban. Ha kialakulnak sztereotípiák, akkor az végül is egy veszélyes utat nyit, aminek a következményeit senki nem akarhatja. Elnézést kérek a hasonlatért, de egy picit olyasmiről van szó, mint a korrupció. Ami egy bűncselekmény. De függetlenül attól bűncselekmény, hogy ki követi el. Ha azonban címkéződik olyan formán, hogy megfordul a vélelem és az lesz a vélelem, hogy aki köztiszttséget tölt be, aki politikus, az mind ilyen, azzal az egész közösség végül is rosszul jár. Úgy tűnik, hogy a katolikus klérus érintettsége ebben a történetben nem súlyosabb, mint más felekezetek szolgálattevőie, vagy akár más olyan hivatások képviselői, akik gyermekekkel foglalkoznak. Egyenlően kell tekintenünk minden ilyen közösséget, hivatást és szakmát és nem juthatunk oda, hogy aztán egy-egy sztereotípiának a felnagyítása folytán szülők ne engedjék uszodába a gyerekeiket, mert kialakult egy olyan sztereotípiát, hogy az úszóedzők milyenek. Ezt a súlyán kell valahol kezelni az érintettek, az áldozatok méltóságának tiszteletben tartásával is. De az az érzésem, hogy ennek a mélyebb taglalása az Igazságügyi bizottságot talán nem érdekelné ebben a formában. Köszönöm szépen.

Hozzászólások

ELNÖK: Köszönöm szépen. Következnek a vélemények. Vas Imre alelnök úrnak adok szót.

DR. VAS IMRE (Fidesz), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen. A Fidesz-frakció támogatja a jelölt úr megválasztását. Nekem kifejezetten tetszett, hogy az Alaptörvény 28. cikkében írt jogértelmezési klauzulát előhozta, különösen a józan ész és az ehhez szerintem szorosán kapcsolódó közjó és erkölcsös, gazdaságos magatartást, mint jogértelmezési keretet. Továbbá azt, hogy a jogvitákat elsősorban hazai pályán, itthon kell megvívni. Úgyhogy sok sikert kívánok a holnapi napra és a majdani alkotmánybírói munkájához.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Staudt Gábor alelnök úrnak adok szót.

DR. STAUDT GÁBOR (Jobbik), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen, elnök úr. Tisztelt Alkotmánybíró-jelölt Úr! Megnyugtathatom: véleményünk szerint manapság a gonosz alapvetően nem az Alkotmánybírószágon lakik. Tehát nem gondoljuk, hogy egyébként a problémák óriásiak lennének és bízunk benne, hogy a jövőben az Alkotmánybírószágra abba az irányba tud elindulni, minél inkább olyan fényben tűnik fel, hogy független és csak a törvényeknek alárendelten látja el azokat a kontrollokat, amelyeket számára az Alaptörvény biztosít.

El kell mondanom, hogy amit a családdal kapcsolatosan kifejtett, nagyon tetszett, hiszen úgy gondoljuk, hogy a család a nemzet alapja és annak idején nagyon támogattuk, hogy ez az Alaptörvénybe is bekerüljön. Volt aztán ebből mindenféle hiszti a másik oldalon, de úgy gondolom, hogy az ön által is emlegetett Scalia főbíró esete, illetve az ő életpályája is abba az irányba mutat, hogy igenis lehet és kell is képviselni ezt, a családot vissza kell helyeznünk az őt megillető helyre. Azért mondom, hogy vissza, mert a rendszerváltás utáni időszak sokszor megingatta és megpróbálta kikezdeni jogilag is ezt a formát, illetve minden más együttélési formát megpróbált felemelni a család szintjére, arra hivatkozással, hogy mindenki számára egyenlő jogokat kell adni. E közben elfelejtették, hogy itt nem arról van szó, hogy

bárkit hátrányos megkülönböztetés érne, hanem arról, hogy a család egy nő és egy férfi házasságán alapul, ez egy nagyon fontos pontja az Alaptörvénynek, az ő kapcsolatukból nyeri el azt a mélységét, amit mi nemzetmegtartónak gondolunk. Tehát ezt a formát igenis plusz kedvezményekben kell részesíteni, illetve az államnak kiemelt támogatást kell biztosítani, kiemelt támogatásokat kell hogy kapjon, hiszen a nemzet továbbélésének alapvetően ez az alapja. Ezzel mindenképpen egyetértünk.

Nem szeretném megismételni azt, amit már elmondtam, hiszen talán jelölt úr is hallotta, hogy sajnálatos módon a jelöltek személyétől elszakadt a jelölés folyamata, illetve a kialakult eljárást, ahogy a jelöltek az Országgyűlés elé kerültek, méltatlannak tartjuk továbbra is. Bár a jelöltek személyét, így az ön személyét is alkalmasnak tartjuk alkotmánybíró-jelöltnek (*Dr. Vas Imre: Meg kell szavazni!*), de az eljárásra úgy tudunk csak nemet mondani, hogy a szavazástól távol maradunk. Vas Imre ugyan a kiváló érveit mindig hangoztatja, de látni kell azt is, hogy ha a szóba jöheto jelöltekről beszélhetünk, akkor vannak számunkra alkalmasnak mondott és alkalmatlan jelöltek. Ha a jogászai társadalomnak azokat a tagjait nézzük, akik szóba jöhetnek, az alkalmas jelöltekről is illik egy komolyabb és átfogóbb egyeztetést folytatni. Természetesen tudom, hogy a jelölt úrnak ebben nincs szerepe vagy bűne, csak ilyen szituációba keveredtünk, és azt sem mondom, hogy ha egy hosszú jelölési folyamat és megfelelő egyeztetések után kerültünk volna ide, akkor ön ugyanúgy nem ülhetne itt, ezt fontosnak tartom hangsúlyozni, de az eljárásról csak úgy tudunk véleményt nyilvánítani, hogy a szavazástól távol fogunk maradni. Ezzel együtt jó munkát kívánunk, ha megválasztásra kerül. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Hadházy Ákos képviselő úrnak adok szót.

DR. HADHÁZY ÁKOS (LMP): Köszönöm szépen. Elnézést kérek, ha ilyen nagy szavakat használok, de ön, illetve Staudt Gábor is használta a szót. Én nem vagyok benne biztos, hogy a gonosz nincs ott most az Alkotmánybíróságban, de a szakmai és az ön közéleti előélete és a meghallgatás is arról győzött meg, hogy ha ott van, akkor fel fogja tudni vele venni a harcot. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kíván-e reagálni, professzor úr? (*Dr. Schanda Balázs: Nem.*) Nem kíván.

Határozathozatal

Határozathozatal következik. Tisztelettel kérdezem a bizottságot, hogy ki támogatja dr. Schanda Balázs Tibor professzor úr alkotmánybíróvá választását. (*Szavazás.*) Megállapítom, hogy 8 igen szavazat. Ki van ellene? (*Szavazás.*) Egy ellenszavazat. A többiek nem vesznek részt a szavazásban. Nagyon szépen köszönöm, professzor úr és holnapra, a jövőre vonatkozóan sok sikert kívánok.

Dr. Szabó Marcel alkotmánybíró-jelölt meghallgatása

Tisztelettel köszöntöm dr. Szabó Marcel alkotmánybíró-jelölt urat, ombudsmanhelyettes urat, akit e minőségben évente meghallgatott a bizottság. Most megváltozott a felállás és most, mint alkotmánybíró-jelöltet hallgatjuk meg. Megadom a szót. Parancsoljon!

Dr. Szabó Marcel bemutatkozása

DR. SZABÓ MARCEL alkotmánybíró-jelölt: Köszönöm szépen, elnök úr. Tisztelt Elnök Úr! A bizottság tisztelt tagjai! Az alkotmánybíró-választással kapcsolatban, úgy gondolom, röviden kötelességem, hogy néhány mondatban utaljak

arra, mi az a szakmai háttér, amely talán alkalmassá tehet ennek a nagyon megtisztelő felkérésnek az ellátására.

Alapvetően három olyan jogterület van, amellyel behatóbban foglalkoztam. Ezek közül az egyik a nemzetközi jog, ez volt az alapvető háttér, ebből írtam a PhD-dolgozatomat, amelyet a cambridge-i egyetemen kezdtem el és utána Budapesten fejeztem be az államok felelősségéről. Az európai jogi tanszéknek vagyok a vezetője a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen 2003 óta és a harmadik, talán a leginkább ismert terület a környezetvédelmi jog. A Bős-nagymarosi kérdés kapcsán kerültem igazán szoros kapcsolatba a nemzetközi környezetvédelmi joggal, próbáltuk visszaszerezni Magyarország számára azt a Dunát, amelytől a folyó jogtalan elterelése Magyarországot megfosztotta. Utána alkalmam volt immáron kicsivel több, mint négy esztendeig ombudsmanhelyettesként, a jövő nemzedékek érdekeiért felelős biztoshelyettesként dolgozni.

Ez a munka icipicit talán hasonló ahhoz a kihíváshoz, amelyet egy alkotmánybíró-jelöltnek fel kell vállalni. Alapvetően az Alaptörvénynek egy bizonyos cikkére koncentrálnak a jövő nemzedékes ombudsmanhelyettesi munkában, nevezetesen az Alaptörvény nagyon-nagyon szép P) cikkére, amely hazánk természeti örökségének megóvását és átadását szolgálja a jövő nemzedékek számára. Tehát a vizek, az erdők, a biológiai sokféleség védelmét, valamint a kulturális örökség védelmét, továbbá a Föld védelmét. Számos olyan kérdéssel találkoztunk, ahol bizony az adott helyi vagy országos szintű jogalkotás alkotmányossági kérdéseivel is foglalkoztunk, vizsgáltunk, próbáltunk megvilágítani akár a jogszabályok előkészítése során adott javaslatainkban alkotmányossági kritériumokat, akár a már megszületett jogszabályokkal kapcsolatban próbáltuk a figyelmet felhívni arra, hogy milyen alkotmányossági kérdéseket érinthet. De számos, akár kisebb jelentőségű kérdésben, mondjuk például a délvidéki földikútya védelmében is az Alaptörvény volt a zsinórmértékünk, amely az őshonos állatfajták védelmét kívánta célkeresztbe állítani. De a termálvíztől kezdve a nemzeti parkokon át nagyon sok olyan kérdés volt, amely a P) cikkhez, az alkotmányosság vizsgálatához kapcsolódott az ombudsmani hivatalban.

Bár azt mondanánk, hogy a P) cikk csak egy cikke az Alaptörvényünknek, azonban van egy nagyon fontos megállapítása az Alaptörvénynek, nevezetesen a magyarságot definiálja úgy, mint szövetséget a múlt, a jelen és a jövő nemzedékek között. Azt gondolom, hogy ez át kell hassa a munkánkat, tehát a tisztelet az elmúlt nemzedékeknek és a felelősség a jövő nemzedékek iránt, ha egész egyszerű zsinórmértékként az Alaptörvény valamennyi rendelkezése vonatkozásában hitvallásként is citálhatom az Alaptörvény preambulumaának ezt a cikkét, akkor azt gondolom, hogy ez fejezi ki mindazt, ami hozzám közel áll.

Azt gondolom, hogy ez az előzmény talán alkalmassá tesz arra, hogy egy ennél lényegesen szélesebb spektrumban és mezőnyben vizsgáljam azokat az alkotmányossági kérdéseket, amelyek az Alkotmánybíróság elé kerülhetnek. Természetesen ugyanilyen elkötelezett módon az alkotmányjogi panaszok tekintetében a bírósági rendszerből az Alkotmánybíróságra érkező kérdések vizsgálatát is, mint új hatáskörét az Alkotmánybíróságnak, rendkívüli jelentőségűnek, fontosságúnak tartom. Köszönöm szépen a megtisztelő figyelmüket.

Kérdések

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kérdezem a bizottságot, kíván-e valaki kérdést feltenni. *(Dr. Hadházy Ákos jelentkezik.)* Hadházy Ákosnak adom meg a szót.

DR. HADHÁZY ÁKOS (LMP): Köszönöm szépen, elnök úr. Egyetlen egy kérdés: elég fontos két momentum az Alkotmánybíróság munkájával is kapcsolatban egyrészt a nyilvánosság védelme, hiszen azokban elég sok alkalma lesz, volt és sajnós lesz is az Alkotmánybíróságnak állást foglalni. A másik pedig az új nukleáris létesítmény problémája. Ezzel kapcsolatban szeretném kérni az ön véleményét, nyilván nem nagyon hosszsan, de mégis a véleményét az atomerőmű bővítésének nyilvánossági kérdéseiről. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Staudt Gábor alelnök úrnak adok szót.

DR. STAUDT GÁBOR (Jobbik), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen, elnök úr. Alkotmánybíró-jelölt Úr! Azt szeretném megkérdezni, hogy a CETA, TTIP és hasonló nemzetközi szerződésekkel kapcsolatban van-e, lehet-e teendője az Alkotmánybíróságnak és milyen lehetőségeket lát ön, aki ezzel behatóan és nagyon helyesen foglalkozott. Lehet-e valamit tenni ezzel kapcsolatban? Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Répássy képviselő úrnak adok szót.

DR. RÉPÁSSY RÓBERT (Fidesz): Tisztelt Bizottság! Tisztelt Jelölt Úr! Említette az életrajza ismertetése során, hogy a Bős-nagymarosi kérdéssel behatóan foglalkozott és hosszú ideig a magyar kormány képviseletében is részt vett ebben a munkában. Ez azt jelenti, hogy nyilván nemzetközi jogi rátekintése is van, nemcsak környezetvédelmi jogászként ismert ön, hanem nemzetközi jogi tekintetben is. Egy ilyen nemzetközi jogi kérdést szeretnék feltenni, mégpedig az Alaptörvénnyel kapcsolatban. Az Alaptörvénynek a magyar jog és a nemzetközi jog viszonyát meghatározó szakaszairól szeretnék beszélni, illetve az uniós joggal kapcsolatos viszonyról.

A nemzetközi jog esetén az Alaptörvény lényegében két kategóriát ismer, mondván, hogy vannak a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai, amelyek közvetlenül alkalmazandók, tehát elismeri Magyarországot, és vannak olyan rendelkezések, amelyeket át kell ültetni a magyar jogba. És az uniós jogot, ha jól értelmezem, nem sorolja az Alaptörvény a nemzetközi jog körébe. Az uniós joghoz speciális viszonya van a magyar államnak és a magyar jognak. Ebben az esetben a szuverenitás kérdését fejtí ki az Alaptörvény, hogyan gyakoroljuk a hatáskörünket az uniós intézményekkel együtt. Azt szeretném öntől megkérdezni, hogy ez a bizonyos közös szuverenitásgyakorlás vezethet-e olyan értelmezésre, hogy adott esetben az Alkotmánybíróság uniós joggal szembehelyezkedhet, tehát úgy dönthet, hogy adott esetben a magyar jogrendszert meg kell védeni olyan uniós jogszabálytól, amely nem felel meg annak az alaptörvényi rendelkezésnek, hogy ez bizony a közös szuverenitás kérdésébe tartozik. Most nem akarom konkretizálni a kérdést, de nyilván vannak akár aktuális ügyek is, amelyekben az Alkotmánybíróság majd egyszer állást foglal. Nem szeretném előre megkérdezni a véleményt, de hogy látja ön: a magyar jogrendszernek meddig kell alávetnie magát az uniós jognak. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. További kérdés? *(Senki sem jelentkezik.)* Nem látok jelentkezőt. Megadom a szót. Parancsoljon!

Dr. Szabó Marcel válasza

DR. SZABÓ MARCEL alkotmánybíró-jelölt: Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Elődömtől, Fülöp Sándortól örököltem azt a tisztséget, amelyben az aarhusi egyezménynek a Paksi Atomerőmű bővítésével kapcsolatos mediációs

tevékenységét látta el a hivatalomnak az a részlege, amelyet jelenleg vezetek. Tehát a jövő nemzedékes részleg. Sajnálatos módon a civil szervezetek és az atomerőmű közötti egyeztetések egy bizonyos ponton zsákutcába futottak, a mediációnak akkor van terepe, ha a felek között lehet közös metszetet kialakítani. Ez nem volt sikeres. Ugyanakkor az ombudsmani hivatalom felhívta a figyelmet arra, hogy milyen jelentős garanciális szerepe van az Országos Atomenergia Hivatal függetlenségének. Volt egy olyan pont, amikor felvetődött az energiahivatallal történő összevonása. Még inkább felhívtuk a figyelmet arra, hogy az aarhusi egyezmény alapján az atomenergia-beruházással kapcsolatos kérdéseket a lehető legszélesebb nyilvánosság elé kell tárni, kivéve azokat az aspektusokat, amelyek nemzetbiztonsági érdekeket sérthetnek. De ez egy olyan beruházás, amely nagyon sok évtizedre meghatározza hazánk jövőjét és hazánk valamennyi polgárának joga van ahhoz, hogy lehetősége szerint az információkban részesedjék és ebből a társadalmi részvétellel kapcsolatos következtetéseket vonjon le. Így a nemzetbiztonsági kérdések leszámításával a lehetséges legszélesebb nyilvánosságnak a híve vagyok.

A második kérdés a CETA és TTIP-megállapodásokra vonatkozott. A német alkotmánybíróság foglalkozott ezzel a kérdéssel. Azt gondolom, hogy egy ilyen kérdés tárgyalásának, ha ilyen jellegű panasz megfelelő formában érkezik, akkor a magyar Alkotmánybíróságon is helye lehet. Ennek következtében ez egy valóban érdekes kérdés, de minden további gondolat, azt gondolom, már az Alkotmánybíróság potenciális hatáskörét, döntését prejudikálja. Úgyhogy csak annyit mondanék, hogy igen, ez fontos, lényeges kérdés, figyelemmel követtük, hogy a német alkotmánybíróság foglalkozott ezzel. Lehetséges, hogy egy napon a magyar Alkotmánybíróságnak is lesz lehetősége.

A harmadik kérdés a magyar jog, a nemzetközi jog és az európai jog összefüggéseiben vizsgálja a lehetőségeket. A magyar Alaptörvény E) cikke foglalkozik az uniós jog és a hazai jog viszonyával, és ebből kirajzolódni látszik két elég egyértelmű korlátozása az uniós jog magyarországi alkalmazásának. Egyrészt azokat az uniós jogszabályokat, azokat a rendeleteket és irányelveket, amelyeket úgy fogadtak el, hogy az sértette az unió alapító szerződéseit, magyarán Magyarország az alapító szerződésben nem adott felhatalmazást, hogy olyan jogszabályt vagy olyan módon fogadjanak el jogszabályt, azt nem lehet Magyarországon végrehajtani. Illetve van egy alapjogi fenntartás is belefoglalva a magyar Alaptörvény E) cikkébe a magyar jogtudomány jelenleg hatályos álláspontja szerint és ez pedig azt mondja ki, hogy a magyar intézmények működési pályáját a magyar Alaptörvény alapjogi rendelkezései határozzák meg és ezen a működési pályán se magyar szervezeteknek vagy intézményeknek a parancsára, sem pedig nemzetközi, tehát uniós parancsra nem térhet el. Ezen túlmenően az alkotmányos identitásnak vannak olyan kérdései, amelyek a magyar jog keretei közé tartoznak, és amelyekben a magyar állam nem adta át a szuverenitásának egyetlen egy részét sem Brüsszel számára. Ezeket világosan lehet azonosítani és ebben, úgy gondolom, döntő szerepe lehet az Alkotmánybíróságnak.

A nemzetközi joggal kapcsolatban azt gondolom, hogy a magyar Alkotmánybíróságnak van és lehet szerepe abban, hogy pontosan azonosítsa Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeit és azt egyértelművé kell tenni, hogy ezeknek a nemzetközi kötelezettségeknek az uniós normák sem mehetnek ellene, illetve hogy vannak olyan nemzetközi jogi kötelezettségek, amelyeket az uniós normák végrehajtásával sem sérthetünk meg. Ez egy további fontos kérdés, de azt gondolom, ennek a kérdésnek a taglalása ezen túlmenően meghaladná az Igazságügyi bizottság kereteit. Köszönöm a lehetőséget.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Tisztelt Bizottság! Vélemények következnek. Vas Imre alelnök úrnak adok szót.

Hozzászólások

DR. VAS IMRE (Fidesz), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen a szót. A Fidesz-frakció támogatja a jelölt úr alkotmánybíróvá történő megválasztását és külön kiemelném, hogy a négy jelölt szakmai területe, figyelemmel az Alkotmánybíróság jelenlegi 11 tagjának a szakterületével, egy nagyon jó egységet tud alkotni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Hadházy Ákos képviselő úrnak adok szót.

DR. HADHÁZY ÁKOS (LMP): Köszönöm szépen. Különösen fontos az ön környezetvédelmi joggal kapcsolatos szakmai múltja. Nagyon remélem, hogy a nyilvánossággal kapcsolatos szakmai jövője is ehhez hasonlóan az ország javára szolgál. Ebben megvan minden reményünk. Támogatni fogjuk. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Staudt Gábor alelnök úrnak adok szót.

DR. STAUDT GÁBOR (Jobbik), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen. Bízom benne, hogy a CETA esetében addig megrekednek a dolgok, nem kell hogy az Alkotmánybíróság elé kerüljön a dolog. De ha erre lesz szükség, rajtunk nem fog múlni, hogy oda kerülhessen és az Alkotmánybíróság egy megfelelő döntést hozhasson.

Annyit hozzá szeretnék tenni, hogy annak nagyon örültem, hogy jelölt úr elmondta: vannak olyan uniós döntések, vagy lehetnek, amelyek túlmutatnak az átadott jogkörökön és ezért itthon nem hajthatók végre. Az egy másik kérdés, hogy sajnos a helyzet azért nem lesz ennyire egyértelmű a gyakorlatban, hiszen ha jól tudom, alapvetően az EU bíróság az, aki eldöntheti, hogy az alapszerződésekben meghatározott hatáskörök meddig tartanak. Tehát komoly jogvitákra kell készülni, amely komoly jogvitákban nagyon fontos, hogy az Alkotmánybíróság azon az oldalon álljon, hogy bizony lehetnek olyan hatáskörök, amelyeket úgy akar az Unió gyakorolni, hogy mi nem adtuk át, tehát szuverenitási kérdés. De ez nemcsak a magyar joggyakorlatra vagy jogértelmezésre igaz.

Említette a német alkotmánybíróság döntési gyakorlatát. Ők valóban egy igazodási pont lehetnek sok szempontból azért is, mert nyilván egy nagyobb és az Unióban is egy komolyabb fajsúllyal, illetve komolyabb döntéshozási súllyal rendelkező ország. Tehát ha a német alkotmánybíróság továbbmegy ezen az úton, akkor őket követve, egyúttal őket erősítve és bízunk benne, hogy több ország csatlakozásával ki lehet alakítani egy olyan gyakorlatot, amely nemcsak arról szól, hogy az Unióban döntenek valamit, illetve az Unió bírósága dönt valamit és azt minden országnak el kell fogadni még akkor is, ha alapvető szuverenitási kérdéseket érint.

Ezzel együtt, amit a többi jelölnél elmondtunk, itt is el kell mondanom. Önt egy olyan jelöltnek tartjuk, akit alkalmasnak tartunk, egyébként hál' istennek sok ilyen jelölt szóba jöhetett volna. Ahogy elmondtam az előzőekben, azt sem mondom, hogy egy korrekt egyeztetés után ön nem ülhetne itt, mint jelölt és ne választhatnák meg, viszont az eljárásra mondunk nemet, vagy azt utasítjuk vissza, amikor a szavazásban nem veszünk részt. Ettől függetlenül megválasztása esetén jó munkát szeretnénk kívánni önnek. Köszönöm.

az ELNÖK: Köszönöm szépen. Kérdezem, kíván-e még valaki hozzászólni. *(Senki sem jelentkezik.)* Jelentkezőt nem látok. Kíván-e reagálni a jelölt úr? *(Dr. Szabó Marcel: Nem, köszönöm.)* Nem. Köszönöm szépen.

Határozathozatal

Tisztelt Bizottság! Arról kell dönteni, hogy a bizottság tagjai közül ki támogatja a jelölt úr alkotmánybíróvá választását. *(Szavazás.)* Megállapítom, hogy 8 igen szavazat. Ki nem támogatja? *(Szavazás.)* Egy nem támogatja. A többi jelenlévő képviselő nem vesz részt a szavazáson. Nagyon szépen köszönöm a megjelenést, sok sikert kívánok és holnap a választáson találkozni fogunk.

Ezzel a negyedik napirendi pontot is lezártuk.

Az igazságügyi alkalmazottak szolgálati jogviszonyáról szóló 1997. évi LXVIII. törvény, valamint a legfőbb ügyész, az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló 2011. évi CLXIV. törvény módosításáról szóló T/12920. számú törvényjavaslat (Döntés képviselői önálló indítvány tárgysorozatba vételéről)

Tisztelt Bizottság! Most képviselői önálló indítványok tárgysorozatba vételéről kell döntenünk. Az első az igazságügyi alkalmazottak szolgálati jogviszonyáról szóló '97. évi LXVIII. törvény, valamint a legfőbb ügyész, ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló 2011. évi CLXIV. törvény módosításáról szóló 12920. számú törvényjavaslat. Dr. Völner Pál képviselő úr adott be önálló indítványt. Köszöntöm az államtitkár urat. Megadom a szót.

DR. VÖLNER PÁL (Fidesz) előterjesztő: Köszönöm a szót, elnök úr. Az indítvány beadását azzal indokolnám, hogy az állami tisztviselőkről szóló 2016. évi LII. törvény felváltja a korábbi 2011. évi CXCV. törvényt, amely a közszolgálati tisztviselőkről szól. Az ebben a törvényben meghatározottakhoz volt igazítva az igazságügyi alkalmazottak bérezése. Miután ez megváltozik, ezért kell egy olyan szabály, amely alapján nem veszítik el azt a fajta béremelést, amit legutóbb elfogadott a parlament. Még az is elképzelhető, hogy ezen is módosítani kell, de szeretnénk, ha január 1-jétől nem szenvednének sérelmet az ott alkalmazottak. Köszönöm szépen.

Határozathozatal

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kérdezem a bizottságot, ki kíván hozzászólni. *(Senki sem jelentkezik.)* Jelentkezőt nem látok.

Kérdezem a bizottságot, ki támogatja a törvényjavaslat tárgysorozatba vételét. *(Szavazás.)* Megállapítom, hogy a bizottság egyhangúlag támogatja.

Nagyon szépen köszönöm, államtitkár úr, és e napirendi pont tárgyalását is befejeztük.

Tisztelt Bizottság! A b) pontot levettük a napirendünkről.

Az állambiztonsági múlt átláthatóvá tételéről, valamint az állampárti vezetők és a diktatúra állambiztonsága hivatásos állományának egyes közhivatalok viseléséből való kizárása érdekében szükséges törvénymódosításról szóló T/12626. számú törvényjavaslat (Döntés képviselői önálló indítvány tárgysorozatba vételéről)

A c) pontban az állambiztonsági múlt átláthatóvá tételéről, valamint az állampárti vezetők és a diktatúra állambiztonsági hivatásos állományának egyes

közhivatalok viseléséből való kizárása érdekében szükséges törvénymódosításról szóló, 12626. számon beadott törvényjavaslat található. Dr. Hadházy Ákos és képviselőtársai törvényjavaslata. Jelen van Hadházy képviselő úr, megkérem, hogy szíveskedjen középen helyet foglalni. Megadom a szót.

DR. HADHÁZY ÁKOS (LMP) előterjesztő: Köszönöm szépen, elnök úr. Azt hiszem, akik jelen vannak, a jelentőségét ismerik ennek a törvénynek, ismerik a szövegét is, hiszen nagyon sokszor kell vele foglalkozni sajnos. Nincs igazán kétségünk, hogy ezt most önök le fogják szavazni. Ebben az esetben is természetesen élünk a jogunkkal és az Országgyűlés szavazását is fogjuk kérni. Köszönöm szépen.

Határozathozatal

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kíván-e valaki hozzászólni? *(Senki sem jelentkezik.)* Jelentkezőt nem látok, így nincs mire válaszolni. Határozathozatal következik.

Kérdezem a bizottságot, hogy ki támogatja a 12626. számú törvényjavaslat tárgysorozatba vételét. *(Szavazás.)* Három igen szavazat. Ki van ellene? *(Szavazás.)* Nyolc nem szavazat. A bizottság nem vette tárgysorozatba.

A befektetési szolgáltatók 1997. és 2015 közötti állami kapcsolatrendszerének, a befektetési szolgáltatók pénzügyi felügyelete hatékonyságának, a jogszabályi környezet hiányosságainak, valamint a befektetési szolgáltatóknál elhelyezett nemzeti vagyonnak a feltárására irányuló vizsgálóbizottság létrehozásáról szóló H/12707. számú határozati javaslat (Döntés képviselői önálló indítvány tárgysorozatba vételéről)

Azt nézem, hogy a d) pontban is a képviselő úr az előterjesztő. Ez a befektetési szolgáltatók '97. és 2015 közötti állami kapcsolatrendszerének, a befektetési szolgáltatók pénzügyi felügyelete hatékonyságának, a jogszabályi környezet hiányosságainak, valamint a befektetési szolgáltatóknál elhelyezett nemzeti vagyonnak a feltárására irányuló vizsgálóbizottság létrehozásáról szóló 12707. számú határozati javaslat. Itt is Hadházy Ákos képviselő úr, aki másodikként írta alá az előterjesztést. Megadom a szót. Parancsoljon!

DR. HADHÁZY ÁKOS (LMP) előterjesztő: Köszönöm szépen. Itt sincs sajnos nagyon nagy kétségem a kimenetele felől. Pedig nagyon fontos, ismét aktuális. Ezt már egyszer leszavazták önök, elsősorban a Quaestor és a Buda-Cash botránnyal kapcsolatos vizsgálódásokat nem csodálom, hogy leszavazták. Nyilván ezt majd egy új parlamentnek kell megtenni. Az aktualitását az okozza, hogy az ügyészség viszonylagos munkája után megindult ebben a per és láthatjuk, hogy az ügyészség gyakorlatilag nem foglalkozott, nem akart foglalkozni sem a felügyelet szerepével, sem pedig azzal a jelenséggel, ahogy bennfentes kereskedelemnek látszóan kormányzati, kormányhoz közeli kft-k, illetve entitások az utolsó napokban kivették a pénzüket. Úgyhogy mindenképpen javasolnánk ennek a vizsgálóbizottságnak a felállítását. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Vas Imre alelnök úr kért szót.

DR. VAS IMRE (Fidesz), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen. Szerintem nem felel meg az Országgyűlésről szóló törvény rendelkezéseinek, ugyanis az Állami Számvevőszék hatáskörét érinti kifejezetten a d) pont. Az állami és önkormányzati

kötelezettségvállalások történésével kapcsolatban kifejezetten az Állami Számvevőszéknek van ellenőrzési lehetősége és erről vizsgálóbizottság nem állítható fel, illetve képviselő úr is egyébként mondta, hogy büntetőeljárás van folyamatban, sőt nem is csak büntetőeljárás, hanem bírósági szakaszba került. Úgyhogy ez okból sem veheti a bizottság tárgysorozatba, ilyen vizsgálóbizottság álláspontunk szerint nem állítható fel.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kíván-e még valaki hozzászólni? (*Senki sem jelentkezik.*) Jelentkezőt nem látok. Kérdezem az előterjesztőt, kíván-e reagálni. (*Dr. Hadházy Ákos: Igen.*) Megadom a szót. Parancsoljon!

DR. HADHÁZY ÁKOS (LMP) előterjesztő: Köszönöm szépen. Álláspontunk szerint ez megtartható, politikai felelősséget az Állami Számvevőszék soha nem fog megállapítani, nem is szokta és nem is feladata. Ugyanakkor létezik ilyen fogalom, illetve mi éppen azokat az aspektusokat akarjuk látni, amelyek nincsenek benne a büntetőügyben. Köszönöm szépen.

Határozathozatal

ELNÖK: A Számvevőszék nem azonos a nyomozó hatósággal. Tehát ő nemcsak büntetőügyet vizsgál. De ez csak az én pikírt megjegyzésem volt. Kíván-e még valaki hozzászólni? (*Senki sem jelentkezik.*) Döntenünk kell. Kérdezem, hogy ki támogatja a 12707. számú határozati javaslat tárgysorozatba vételét. (*Szavazás.*) Három igen szavazat. Ki van ellene? Nyolc van ellene. A bizottság nem vette tárgysorozatba. Köszönöm szépen, ezzel ezt a napirendi pontot bezárom.

Egyebek

Az egyebek napirendi pont keretében tényleg azt szeretném megismételni, hogy kérem a bizottság tagjait, önkéntes alapon szíveskedjenek az országgyűlési törvénynek és a határozati házszabálynak alávetni magukat és valahogy parlamentáris módon viselkedni a bizottsági ülésen, hogy ne kelljen rendre figyelmeztetnem (*Apáti István: Nem is értem.*) közbeszólásokért és ezekért a dolgokért. (*Apáti István: Nem veszem magamra!*) Hozzáteszem, hogy kicsit kényelmetlenül érzem magam, amikor vendégek jelenlétében kell a képviselőket figyelmeztetni arra, hogy ne így, hanem úgy. Nagyon szépen köszönöm.

Még a következőt szeretném elmondani. November 30-án, jövő hét szerdán... (*Varga József: Az András nap!*) Ez ténykérdés. Akkor a Nemzeti Emlékezet Bizottsága és Péterfalvi Attila meghallgatását kell lebonyolítani, 1-jén 11 órakor pedig Rogán Antal miniszter urat kell az egyéves tevékenységéről meghallgatnunk. (*Varga József: Biztos? Miért? - Dr. Vas Imre: Mert mi hallgattuk meg a kinevezése előtt! - Varga József: Akkor is hibáztunk!*) Nem mi hibáztunk, hanem a Ház minket jelölt ki. A kinevezés előtt is nekünk kellett meghallgatni. Ebből az a kötelezettség hárul a bizottságra, hogy ismét meghallgassuk az éves tevékenységéről. Hogy igyuk fenékiig (*Derültség.*), december 5-én 1 órakor Balog Zoltán miniszter urat fogjuk meghallgatni. Az A-hét hétfő. (*Varga József: Rogán nem lehetne 5-én?*) Az a probléma, hogy én csak megköszönni tudom, amit a hivatal csinált, de embertelen, hogy mit próbálkoztak egyeztetni időpontokban és ennek a négy embernek csak ez a négy időpont felel meg. (*Dr. Staudt Gábor: Pörög a biznisz! Elfoglalt.*) Hozzáteszem, hogy Balog Zoltán meghallgatása már egy alkalommal ki volt tűzve, de felhívott és mondta, hogy nem jó, mert el kell utaznia. Répássy képviselő úr!

DR. RÉPÁSSY RÓBERT (Fidesz): Elnök úr, jól értettem, hogy december 1-jén, csütörtökön lenne meghallgatva? *(Dr. Vitányi István: Pontosan!)* Annyit szeretnék jelezni, gondolom, azok nevében is, akik velem együtt még a TAB-nak is tagjai, hogy párhuzamos bizottsági ülés előfordulhat, de remélem, hogy ezt sikerül elkerülni.

ELNÖK: Ezen a héten is lesz TAB teljesen szokatlanul, műsoron kívül. Staudt Gábor alelnök úrnak adok szót.

DR. STAUDT GÁBOR (Jobbik), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen. Azért vagyok zavarban, mert azt gondolnám, hogy egy miniszternek kellene alkalmazkodnia a bizottság napirendjéhez. Mégis az Országgyűlés a kinevező abban a tekintetben, hogy az Országgyűlésnek tartozik beszámolni a miniszterelnök és a miniszterek is. Különösen igaz ez Rogán Antalra, akinek a meghallgatása esetében egy hosszú és sok kérdést tartalmazó ülésre kell felkészülni. Tudjuk, hogy Rogán Antallal nehéz időpontot egyeztetni, illetve sok dolga lehet mostanában, de azt kell mondanom, én nem érzem olyan erősnek a pozícióját, hogy meghatározhatná, mikor kíván az Igazságügyi bizottság elé jönni. Lehet, hogy amit tesz, az Orbán Viktornál erősíti az ő pozícióját, de azt kell gondolnom, hogy ezek csak verbális megnyilvánulások, jobban tenné, ha mielőbb megjelenne. Köszönöm.

ELNÖK: Tökéletesen egyetértek, képviselő úr, csak a gyakorlat az, hogy előírhatunk időpontokat, de akkor utána kapom, hogy kormányülés, a miniszterelnök ide küldte, hogy nemzetközi tárgyaláson kell részt venni. Ez volt Balog Zoltánnal, neki az Egyesült Államokba kell utazni az új helyzetre tekintettel. Őt is 1-jén szeretttük volna meghallgatni és nem lett volna 5-e. Ezt a parlament ellenőrző jogkörében értelmezve tökéletesen egyetértek, csak egyszerűen a gyakorlat ezt felülírja. Sajnos! Nekem is egyszerűbb lenne diktálni időpontokat és nem alkalmazkodni. *(Apáti István: 1-jén hány órától?)* 11 óra. Időben meg tetszenek kapni a meghívókat.

Az ülés berekesztése

Az ülést berekesztem.

(Az ülés befejezésének időpontja: 11 óra 14 perc)

Dr. Rubovszky György
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezető: dr. Lestár Éva